

Đỗ Bảo Ngân

(Biên soạn)

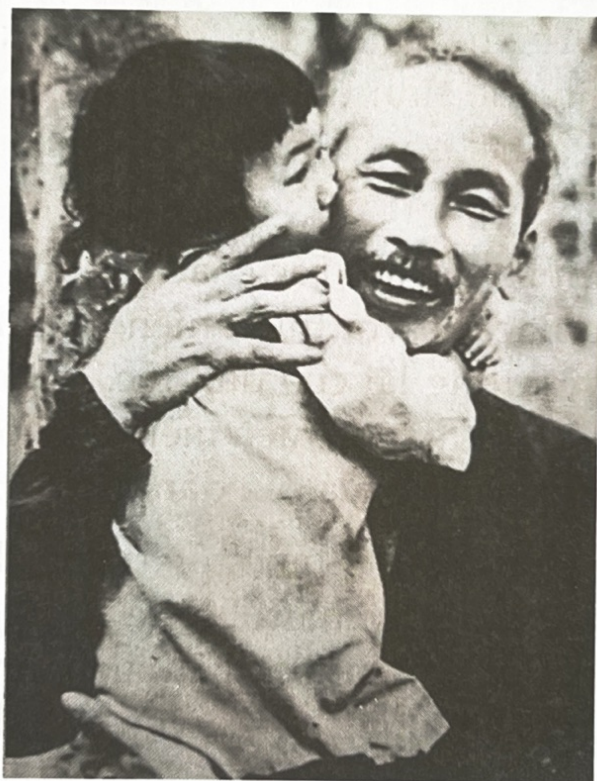
TRƯỜNG TIỂU HỌC NGÔ THÌ NHẬM

THƯ VIỆN

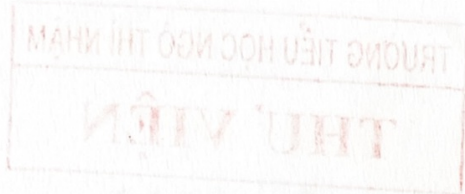
TK (05)

Bác Hồ với thiếu niên nhi đồng

(6-15 tuổi)

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

Lời giới thiệu!

Bác Hồ là vị lãnh tụ vĩ đại. Người đã cống hiến cả đời mình cho dân tộc Việt Nam. Trong cuộc đời làm cách mạng, Bác đã “quên mình cho hết thảy” để giải phóng, giữ gìn và phát huy sức mạnh Việt Nam. Thế hệ thiếu niên, nhi đồng được Bác đặc biệt quan tâm và dành cho tình thương yêu vô hạn. Bác xót xa khi phải chứng kiến cảnh cơ cực lầm than của các cháu lúc vận nước gian nan.

Bác cũng chăm lo, dạy dỗ các cháu từ việc nhỏ đến việc lớn. Sự quan tâm của Bác đối với thiếu niên, nhi đồng gắn chặt với những trăn trở về tương lai của dân tộc. Những lời dạy và bài viết của Bác dành cho lứa tuổi thiếu niên nhi đồng được xem như một trong những di sản vô giá của dân tộc và thế hệ trẻ nước ta.

Vào mỗi dịp khai trường hay Tết Trung thu, Tết Thiếu nhi Bác thường có thư gửi các cháu. Lời lẽ trong thư luôn ân cần, trìu mến, chí tình. Bác luôn nhắc thiếu niên, nhi đồng phải đoàn kết, thi đua học tập, lao động, rèn luyện đạo đức, rèn luyện sức khoẻ...

Cuốn “*Bác Hồ với thiếu niên nhi đồng*” sẽ giới thiệu đến bạn đọc những câu chuyện cảm động về Bác, thấy được thái độ, tình yêu thương bao la Bác dành cho lứa tuổi thiếu niên, nhi đồng.

Một ngày thu không thể quên

Một chiều thu tháng 8 năm 1942, bầu trời xanh ngắt, gió nhẹ thổi, không gian thoang thoảng mùi hương của đồng lúa sắp chín, Kim Đồng xách ống nước ở dưới suối lên, thấy anh Ngư Mạn đã đợi ở dưới chân cầu thang. Với nét mặt rạng rỡ, anh Ngư Mạn ghé sát tai Kim Đồng nói nhỏ:

- Có một cán bộ cao cấp vừa đến, cho gọi em lên gấp đấy!
- Anh có biết là ai không?
- Suyt...! Nguyên tắc bí mật cơ mà.

Kim Đồng hồi hộp bước theo anh Ngư Mạn lên ngọn núi sau bản. Đến trước cửa hang Nục Én, anh ra hiệu - Kim Đồng đợi một chút. Lát sau Kim Đồng thấy anh Đức Thanh bước ra, vẫn đôi mắt lúc nào cũng dịu dàng âu yếm, anh đưa Kim Đồng vào trong hang.

Trống ngực Kim Đồng bỗng đập rộn lên khi thấy một “ông Ké” ngồi trên một tảng đá, dựa lưng vào thành hang, chòm râu và mái tóc đã điểm bạc. Trên khuôn mặt gầy, hơi xanh, sáng rực một đôi mắt như hai vì sao ấm áp. “Ông Ké” nhìn Kim Đồng trìu mến. Vẫn còn đang lúng túng chưa kịp chào, Kim Đồng bỗng thấy “ông Ké” hỏi:

- Cháu là Kim Đồng, đội trưởng Đội Thiếu nhi cứu quốc phải không?

- Vâng ạ!

- Lại đây với Bác nào!

“Ông Ké” vẫy Kim Đồng lại gần và kéo vào lòng, đưa tay xoa đầu âu yếm:

- Cháu có ghét bọn Tây không?

- Dạ, có ạ!

- Vì sao nào?

- Vì bọn Tây sang cướp nước ta làm cho dân ta khổ.

“Ông Ké” khen Kim Đồng nói đúng và đề nghị Kim Đồng kể về hoạt động của Đội cho mọi người cùng nghe. Nghe kể xong, “ông Ké” khen Đội đã có nhiều hoạt động phong phú, mưu trí và dũng cảm. “Ông Ké” còn khuyên Kim Đồng và các đội viên vừa hoạt động vừa phải học văn hóa, học chính trị để mai này nước nhà độc lập, có đủ tài sức để xây dựng đất nước.

Buổi chiều đó Kim Đồng được “ông Ké” giữ lại ăn cơm. Chờ cho đêm xuống, Kim Đồng được cử theo ba anh đưa “ông Ké” vào Pác Bó an toàn. Do nguyên tắc bí mật ngày đó, Kim Đồng chưa được biết rằng “ông Ké” đó chính là Bác Hồ kính yêu, vị Cha già của dân tộc Việt Nam.

Bác Hồ tắm cho trẻ ở Việt Bắc

Hơn một năm xa Tổ quốc, trải qua ngót ba chục nhà tù của Tưởng Giới Thạch gần khắp Quảng Tây, Bác Hồ trở về Pác Bó cuối năm 1944.

Nhìn thấy việc giữ vệ sinh nước ăn và nơi ở chưa được dân ở đây chú ý, Bác bảo chúng tôi cùng Bác bắt tay dọn dẹp. Một buổi sáng Bác bảo các cháu xếp hàng đi ra phía khe nước.

Người tự tay cởi quần áo cho các cháu bé, lần lượt tắm rửa kỹ cọ cho từng cháu. Chúng vừa tắm vừa vui đùa bắn cả nước vào Bác.

Trong số bọn trẻ được Bác tắm cho hôm đó có cháu Thân bị chốc đầu, tóc dính bết. Tắm gội xong, Bác còn làm thuốc dịt cho. Thuốc xốt, thấy cháu kêu, Bác Hồ dỗ dành ngọt ngào:

- Không sao, chỉ một lát là hết xốt ngay thôi cháu ạ.

Rồi Bác nói với đám thanh niên chúng tôi đứng quanh đó:

- Các cô các chú, vợ chồng còn trẻ phải giữ gìn quanh năm sạch sẽ cho con cái, bệnh ghẻ lây nhanh lắm đấy, thật khổ cho cháu tôi.

Chúng tôi im lặng, cảm động. Trông thấy mấy cháu mặc quần áo bẩn và rách, Bác không vui:

- Các cháu này con cô chú nào đây? Lấy áo sạch thay cho trẻ, còn mang quần áo bẩn đi giặt, chỗ nào rách thì khâu lại.

Có một bà cố gần một trăm tuổi, nghe vậy xuýt xoa thán phục nói:

- Ông già này là con người quý giá lắm đấy.

Rồi bà cố bảo bố tôi bung một bát cháo có đánh trứng gà lại mời Bác Hồ.

Bác tỏ vẻ không bằng lòng:

- Các đồng chí làm cách mạng, tôi cũng làm cách mạng, tại sao tôi được ăn đặc biệt hơn các đồng chí?

Và Người đứng dậy bê bát cháo trứng gà mời bà cố ăn rồi nói:

- Đây mới là người cần được đặc biệt bồi dưỡng. Bà đã sống gần trăm tuổi rồi, khổ cực nhiều, cần ăn cho khoẻ để sống đến ngày đất nước độc lập vui hưởng thái bình.

Thật bình dị, mà rất đổi thân quen!

Củng Hồ biết thuốc giỏi lắm!

Thời kì ở Pác Bó, do phải giữ gìn bí mật, Bác Hồ ít tiếp xúc với các cháu thiếu nhi ở bên ngoài mà thường chỉ ra khu nhà đồng chí Đại Lâm.

Nhà đồng chí Đại Lâm rất đông anh em và nhiều cháu bé. Những lần Bác ra chơi, ngoài việc trò chuyện với ông cụ thân sinh đồng chí Đại Lâm, Bác còn chăm sóc các cháu nhỏ, giúp đỡ gia đình đồng chí Đại Lâm.

Do các cháu chơi nghịch đất cát, quần áo lem luốc, bẩn thỉu; mặt khác do đời sống thiếu thốn, khó khăn vì sự bóc lột của bọn thống trị, có cháu đầu bị chốc lở, tanh tươi mà không có thuốc chữa chạy.

Bác Hồ chữa cho các cháu bằng cách đem nước nóng rửa sạch chỗ lở chốc, rồi lấy tro bếp nóng, gói lại đắp lên đầu cho cháu. Bác làm việc này với tất cả sự cẩn thận, tận tình nên chỉ trong một thời gian ngắn, lở chốc trên đầu cháu bé bay đi đặng nào. Cháu lại vui chơi. Nhân dân ở đó kháo nhau “Củng Hồ biết thuốc giỏi lắm!” (Củng Hồ, tiếng địa phương là Bác Hồ).

Thực ra, Bác Hồ chữa bệnh cho các cháu không chỉ bằng thuốc mà bằng tấm lòng thương yêu của một người cha, một người ông lúc nào cũng mong cho con cháu khỏe mạnh, lớn khôn. Chính vì lo lắng đến tương lai hạnh phúc của con em, Bác đã không chỉ quan tâm mà còn rất chú trọng đến việc tổ chức giáo dục nhi đồng. Bác Hồ luôn nhắc nhở cán bộ phải chú ý “Hội Nhi đồng cứu quốc”.

Đồng chí Đức Thanh nghe lời dạy của Bác đã tổ chức ra Hội Nhi đồng cứu quốc thôn Nà Mạ, trong đó có Kim Đồng, người thiếu niên anh dũng đã cống hiến tuổi thiếu niên đẹp đẽ, bất diệt của mình cho cách mạng.

Làm sao lo cho các cháu ăn no, có quần áo mặc

Tháng 8 năm 1945, Ủy ban Cách mạng họp ở đình Tân Trào, có đại biểu khắp nơi đến dự để chuẩn bị cuộc Tổng khởi nghĩa toàn quốc. Bác Hồ và các đại biểu đang ngồi họp ở đình Tân Trào thì đồng bào địa phương - đại biểu các dân tộc Tày, Trại, Nùng đến chào mừng, thăm hỏi. Hôm đó có 2, 3 em nhỏ chừng ba bốn tuổi trong xóm ra chơi trước đình.

Các em đều xanh gầy, bụng ỏng, đít beo, lại trần truồng, lấm lem, đi chân đất. Bác Hồ trông thấy rất thương, xúc động, chỉ các cháu, Bác nói với đại biểu đến dự đại hội Tân Trào: Nhiệm vụ của chúng ta là làm sao cho các cháu được ăn no, có quần áo mặc.

Câu nói đó của Người mãi mãi ghi sâu trong trí nhớ mọi người có mặt trong buổi họp và ai cũng thấy có trách nhiệm thiêng liêng chăm lo cho đời sống trẻ em được no cơm, ấm áo.

Quả táo của Bác Hồ

Năm 1946, Bác Hồ sang thăm nước Pháp. Nhân dân và thiếu nhi Pháp rất vui mừng, phấn khởi. Họ tụ tập, vây tay và hoan hô Bác tại các nơi Bác đi qua hay đến thăm. Hôm ấy, Tòa thị chính Pari mở tiệc lớn đón mừng Bác. Tiệc tan, mọi người vô cùng ngạc nhiên khi thấy Bác Hồ cầm theo một quả táo.

Khi Bác ra đến ngoài cửa thì có một đám thiếu nhi ríu rít chạy tới chào. Bác tươi cười bế một bé gái nhỏ lên hôn và đưa cho em quả táo. Mọi người bấy giờ mới vỡ lẽ và rất cảm động trước tình cảm của Bác dành cho các em thiếu nhi. Ngày hôm sau, câu chuyện “Quả táo của Bác Hồ” đã được các báo đăng lên trang nhất. Còn em bé sau khi nhận được quả táo của Bác thì giữ khư khư trong tay, ai xin cũng không cho. Lúc về nhà, em để quả táo lên bàn học của mình. Cha mẹ bảo:

- Con ăn đi kéo để lâu quả táo sẽ hỏng mất.

Thế nhưng, em bé nhất định không ăn và bảo:

- Đó là quả táo Bác Hồ cho con, con sẽ giữ thật lâu làm kỷ niệm.

Quả cam

Nhận lời mời của Chính phủ Pháp, ngày 26-7-1946 Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm lâu đài Foon-ten-nép-bờ-lô và thăm phái đoàn ta do Thủ tướng Phạm Văn Đồng làm trưởng đoàn hội đàm với Chính phủ Pháp.

Theo nghi lễ xã giao, sau khi hội đàm đều có đãi tiệc. Biết rõ thị hiếu của người Việt, sau bữa tiệc bộ phận lễ tân Pháp bung lên những đĩa cam chín mọng trông rất đẹp và hợp mắt. Mọi người dự tiệc ăn cam vui vẻ không câu nệ gì. Riêng Bác Hồ rất tự nhiên lấy một quả cam (khẩu phần của mình) bỏ vào

túi và rất vui vẻ tiếp chuyện với các quan khách trong bữa tiệc. Việc làm trên đã lọt vào ống kính các nhà báo. Họ thi nhau chụp ảnh lia lịa và thì thầm, chỉ trỏ và bàn tán về hành vi của một “Nguyên thủ Quốc gia” sao lại có thể làm như vậy?

Các đại biểu trong phái đoàn của ta mặt đỏ bừng như quả gấc, bần khoản suy nghĩ về “chiêu thức” của Bác Hồ. Tim họ đập hồi hộp. Muôn cặp mắt như dán về phía Bác Hồ, vẫn chưa tìm ra lời giải đáp. Riêng Bác vẫn ung dung tự tại bước xuống thang máy cùng phái đoàn ta và Pháp.

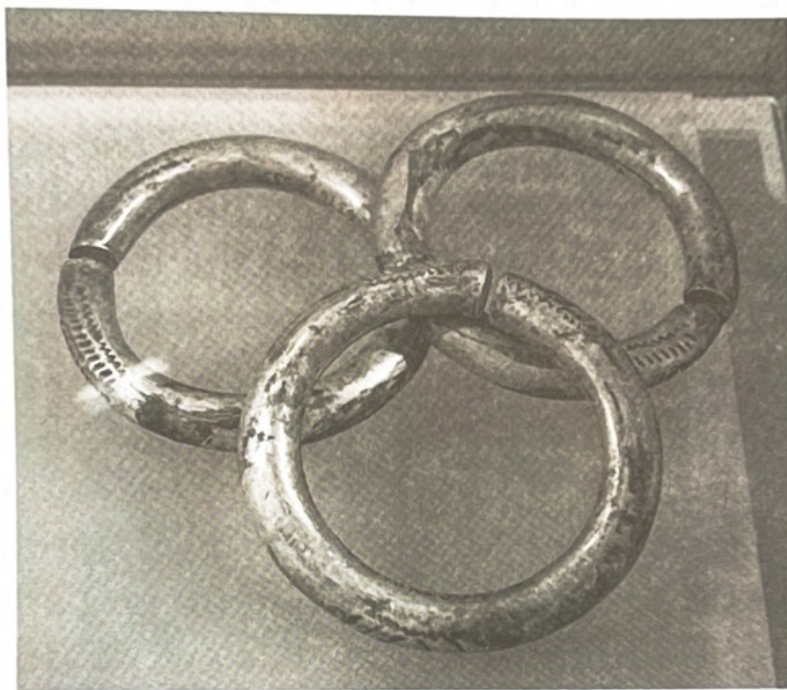
Đến tầng trệt, Bác thấy mấy em thiếu nhi mặt xanh, da vàng, tấm thân gầy gò len lét vây quanh những nhân viên phục vụ bữa tiệc xin những mẫu bánh mì, bơ sữa và thức ăn còn lại trong bát đĩa.

Thấy vậy, Bác Hồ giờ tay làm tín hiệu gọi các em thiếu nhi kia lại và ôm vào lòng như người thân ôm nhau trong phút gặp gỡ sau bao ngày xa cách rồi Bác Hồ thông thả nói bằng tiếng Pháp với các cháu ăn xin: Ngày xưa thực dân Pháp cai trị đất nước Việt Nam, dân tộc Việt Nam, các em thiếu nhi Việt Nam rất khổ sở. Ngày nay nước Việt Nam đã giành lại chính quyền từ phát xít Nhật và thực dân Pháp. Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã ra đời. Lịch sử dân tộc Việt Nam đã giở sang một trang mới. Cái cảnh các em bé “da bọc lấy xương”, “cù bơ cù bất”, đầu đường xó chợ, nơi công sở không còn nữa. Các em đã được tung tăng cắp sách đến trường.

Thay mặt các em thiếu nhi Việt Nam, Bác rất đồng cảm với nỗi khổ của các cháu. Đoạn, Bác lấy quả cam từ trong túi ra tặng em bé và ôm chặt vào lòng âu yếm như một ông tiên trong truyện cổ tích tặng quà cho con trẻ trong lễ Giáng sinh. Sau nhiều phút hồi hộp, nín thở, các đại biểu trong phái đoàn ta vỡ òa niềm xúc động reo to: Bác Hồ thật là một con người vĩ đại!

Riêng mấy người trong đoàn đại biểu Pháp cúi gầm mặt, lồm lũi, mặt như chàm đỏ, chân như không nhắc nổi!

Cái vòng bạc

Cao Bằng là địa phương mà Bác Hồ đã sống và làm việc nhiều năm, cũng là nơi Bác để lại nhiều kỉ niệm trong lòng bà con các dân tộc. Những câu chuyện về Người, về tình cảm của Người với nhân dân, đặc biệt là với các em nhỏ, luôn làm mọi người xúc động và nhớ mãi. Sau đây là một câu chuyện do bà con ở Cao Bằng kể lại về Bác:

“Do điều kiện công tác, sau hơn 2 năm, Bác Hồ mới có dịp trở lại một vùng cơ sở trước đây Người đã từng sống và làm việc. Thấy Bác về, bà con già, trẻ, gái, trai khắp bản ùa ra đón Bác. Trong số những người đứng vây quanh Bác lớp trong lớp ngoài hôm ấy có một em bé 2 năm trước đã từng quần quýt bên Bác khi Người ra suối câu cá, hoặc lên nương cuốc đất trồng rau sau những giờ làm việc. Ngày Bác lên đường đi công tác xa, em bé đó theo ra đến đầu bản tiễn Bác.

Trước lúc chia tay, Bác cúi xuống hôn má em và Người chưa kịp hỏi gì thì đã nghe em bé nói một câu rất tự nhiên:

- Đến đâu thấy vòng bạc, Bác nhớ mua cho cháu một cái.

Đối với em bé dân tộc miền núi Cao Bằng, được cái vòng bạc đeo cổ tay là điều rất thích thú. Bây giờ em bé đó đã qua tuổi nhi đồng, chững chạc, được học, đã biết đọc, biết viết, không còn vùi vĩnh, nũng nịu như ngày được bên Bác và chắc cũng không còn nhớ là mình đã dặn Bác Hồ mua cho cái vòng bạc.

Bà con dân bản tiền Bác lên đường đi công tác cách đây 2 năm cũng đã quên chuyện “Cái vòng bạc” ấy. Sau những lời chúc mừng thăm hỏi sức khỏe dân bản, nhận ra em bé ngày trước đứng trong đám đông, Bác bước đến, từ từ mở nắp túi áo trước ngực, lấy ra chiếc vòng bạc mới tinh và trao cho em. Ngỡ ngàng giây lát, rồi nhớ ra lời dặn Bác 2 năm trước, em bé sung sướng quá, không giấu nổi xúc động, hai mắt cứ chớp mãi, lú lút cả lưỡi mới nói được:

- Cháu... cảm... cảm ơn Bác!

Một số người không có mặt hôm tiền Bác lên đường đi công tác ngày trước, nay thấy vậy lấy làm ngạc nhiên và hỏi đồng chí giúp việc của Bác. Đồng chí này kể lại cho mọi người nghe là trên đường về Bác đã ghé vào một cửa hàng mua chiếc vòng bạc. Khi đồng chí hỏi, Bác giải thích như sau:

- Các cháu khi đã nhờ mua cái gì tức là chúng nó thích cái đó lắm. Thấy có hại thì tìm cách giải thích cho các cháu hiểu; nếu không có hại thì không nên từ chối. Các cháu như tờ giấy trắng nhuộm đỏ thì đỏ, nhuộm xanh thì xanh, đừng để giảm lòng tin của các cháu. Đã hứa là mình phải làm cho kỳ được, không làm được thì đừng có hứa. Đây là chữ Tín, cần giữ trọn lòng tin của mọi người.

Mái ấm Nà Lọc

Trong cuộc kháng chiến chống Pháp xâm lược 9 năm, Việt Bắc vừa là khu căn cứ địa cách mạng, vừa là nơi chiến trường. Giặc Pháp nhảy dù xuống Bắc Kạn, cho tàu chiến chạy dọc sông Lô, đánh lên đôi bờ rồi đóng đồn ở một số nơi thuộc vùng rừng núi phía Bắc.

Cuối tháng 7-1947, giặc Pháp đánh rộng ra, mấy tỉnh Việt Bắc đã trở thành nơi giao tranh quyết liệt giữa ta và địch. Nhiều gia đình bị phân tán, bị tan tác, một số em nhỏ chạy vào rừng, thế là bị mất liên lạc với bố mẹ, người thân. Các em thành trẻ mồ côi, bơ vơ, không nơi nương tựa. Một số gia đình và các đoàn thể thương tình, đón các em về nuôi, để các em có điều kiện đi tìm lại gia đình mình. Lúc ấy, cơ quan Bác cũng vừa chuyển từ Tuyên Quang sang Định Hóa, Thái Nguyên. Chỗ ấy

đóng quân vừa kín đáo vừa thuận lợi. Bác cử cán bộ và các đồng chí bảo vệ đi tìm các em về. Sau nhiều ngày lặn lội, đi đến từng thôn xóm, anh chị em đã tìm được một số cháu, gom lại, lập trại nuôi dưỡng. Trại này không xin tiền gạo của Chính phủ, vì lúc ấy Chính phủ kháng chiến cũng nghèo.

Bác kêu gọi một số cơ quan bớt gạo, bớt khẩu phần để góp vào nuôi các cháu. Bác bảo các chú, các cô phụ trách trại nên vỡ đất để trồng hoa màu, trồng mấy thứ rau xanh và nuôi gà để tạo nguồn thực phẩm, đồng thời khuyến khích các cháu tham gia lao động tùy theo sức của mình.

Thời ấy, các em được học chữ lại được học cả “mấy môn quân sự” nữa. Học quân sự là dậy sớm tập thể dục, tập chạy, học cách sinh hoạt có giờ giấc, đồ dùng cá nhân luôn luôn gọn ghẽ để khi có lệnh là sẵn sàng di chuyển. Cái trại luôn được “quân sự hóa” đứng trên một quả đồi có tên là Nà Lạm, thuộc xã Phú Minh. Trại là mái ấm của một gia đình gồm 35 em. Sống tập trung, nên các em có ý thức tôn trọng nội quy và thương yêu giúp đỡ nhau trong học tập cũng như trong lao động sản xuất.

Cơ quan Bác đóng gần trại nên các cán bộ có điều kiện thường xuyên đến trại giúp đỡ các em. Vừa dạy các em học chữ, vừa chăm sóc sức khỏe cho các em, những em ốm đau được chữa trị chu đáo. Bác rất vui khi được biết: Các em đều khỏe mạnh, được ăn no, được học chữ, và một số em đã biết được tin tức của gia đình. Bác chuyển đến ở trại đó một thời gian. Các em có biết đâu rằng chính Bác bảo lập trại đó để nuôi dạy các em và Bác đã ở trại đó 25 ngày. Suốt thời gian ở trại, Bác cũng nằm trên giường nứa của các em nằm, cũng làm việc trên bàn tre của các em học...

Sau mấy năm sống ở trại, các em lớn đã xung phong nhập ngũ, trở thành những chiến sĩ lập được chiến công khi vào trận. Một số em sau này là cán bộ, là công nhân. Trại Nà Lạm đã trở thành một địa danh rất đáng nhớ, trở thành một cái tên thân quen mà nhiều em đã ghi vào những trang sổ tay của mình. Sau này, một số em khi đã trở thành cán bộ, công nhân, chiến sĩ quân đội đã có dịp trở lại thăm “mái ấm ngày xưa”. Với 35 em nhỏ đó, có lẽ, đây là một kỷ niệm đáng nhớ đến suốt đời.

Tình thương lớn

Một lần Bác đến thăm trại mẫu giáo. Trưa rừng mát mẻ, có tiếng suối reo, tiếng chim hót lại thoang thoang hương thơm của các loài hoa trên vách núi. Bác cầm tay các cháu nói nựng, hết như ông nội đi xa về thăm đàn cháu ngoan của mình.

Trưa ấy, Bác nghỉ tại trại. Buổi trưa yên ắng, nhưng thỉnh thoảng Bác có nghe tiếng ho của một cháu nhỏ. Lúc dậy, Bác hỏi cô Phan Thanh Hòa, người phụ trách các cháu:

- Trưa nay, Bác nghe cháu nào ho nhiều thế?

Cô Hòa lễ phép:

- Thưa Bác, cháu Bích Nga đấy ạ! Cháu ho mấy ngày rồi, trại đã cho cháu uống thuốc nhưng chưa khỏi hẳn.

Nghe xong, Bác dặn:

- Các bé như búp măng non, cháu chăm sóc các bé cho thật chu đáo. Ở rừng trời lạnh, các cô nhớ cho các bé mặc ấm.

Hôm sau, trại nhận được một chai mật ong gửi cho các cháu để chữa ho. Đây là chai mật ong nguyên chất của đồng bào Cao Bằng gửi tặng Bác, nhưng Bác lại dành để cho các cháu. Trưa rừng, chỉ một tiếng ho của cháu nhỏ cũng làm Bác thao thức. Thế mới hiểu, Bác quan tâm đến lứa tuổi măng non như thế nào.

Lại nhớ đến lời kể của nghệ sĩ Ái Liên về Bác. Có một lần, Bác cho chú bảo vệ đến nhà chị để đón Ái Xuân, Ái Vân vào với Bác. Bác cháu gặp nhau chuyện trò khúc khích. Dạo ấy, gia đình nghệ sĩ Ái Liên đi sơ tán. Gặp các cháu, Bác hỏi:

- Ở nơi sơ tán các cháu ăn cơm có nhiều thức ăn không?

- Dạ, có ạ!

Bác lại hỏi:

- Có nhiều thịt không?
- Dạ, thịt cũng có nhiều ạ!

Bác nói vui:

- Chắc ăn vào phần tiêu chuẩn của má phải không?

Hai chị em cùng cười. Sau đó, hai nghệ sĩ nhỏ tuổi này còn khoe với Bác là thích món bún ốc nóng bốc hơi, bán ở gốc cây trên hè đường nữa. Lúc hai chị em về, Bác cho kẹo và dặn:

- Các cháu nhớ phần quà cho ba má và cho bé Ái Thanh nữa.

TRƯỜNG TIỂU HỌC NGÔ THÌ NHẬM

THƯ VIỆN

TK (05)

Bác Hồ chứ còn ai!

Trong Chiến dịch Biên giới, một lần đi gần tới Đông Khê (Cao Bằng), Bác rẽ vào nhà một đồng bào nghỉ ngơi. Một em bé Nùng gánh đôi báng nước từ dưới suối đi lên trông thấy cụ già quen quá mà không rõ gặp ở đâu rồi.

Em nghĩ chưa ra thì cụ đã tới gần. Giọng cụ ấm áp:

- Cháu gánh có nặng không?

- Vâng! Không nặng đâu cụ ạ!

Em bé vội đáp, ngạc nhiên trước cử chỉ của cụ. Em xốc lại đòn gánh thong thả bước. Cụ già bước theo lên cầu thang. Vào nhà, cụ hỏi em bé:

- Cháu tên là gì?

- Cháu tên là Phấn ạ.

Cụ già xoa đầu Phấn.

- Pá (bố) đi dân công phải không? Cháu làm việc nhiều quá.

- Pá đi dân công phục vụ chiến dịch. Cháu ở nhà giúp mẹ (mẹ) gánh nước. Không mệt đâu.

Cụ già lại hỏi:

- Cháu có biết đi dân công để làm gì không?

- Đi dân công để giết Tây.

Phấn trả lời cụ già, rồi kể:

Thằng Tây nó ác hơn ông cọp ông à! Tàu bay nó bắn cháy trường cháu ba lần. Bây giờ trường phải dời vào lũng xa lắm. Nó bắn chết cả Pu, con trường thôn.

Cụ già đặt tay lên vai Phấn, đôi mắt hiền từ nhìn Phấn, khẽ nói:

- Bao giờ hết giặc, cháu sẽ không phải vất vả như thế này nữa.

Hai Bác cháu nói chuyện thêm một lát nữa. Rồi Bác nhắc Phấn đi ngủ.

Đêm gần về sáng. Phấn còn đang yên giấc ngủ thì cụ già đã cùng mấy người khác đi. Lúc tỉnh dậy, thấy nhà trống trải, vắng vẻ quá, Phấn bật lên khóc. Nhìn lọ thuốc ho, chiếc khăn quàng cổ cụ già cho, lòng Phấn càng nhớ cụ khôn xiết.

Cho đến lúc ấy, Phấn chưa nhận ra cụ già trọ ở nhà mình là ai? Mãi đến khi Chiến dịch Biên giới kết thúc thắng lợi, bố Phấn đi dân công về nghe chuyện mới quả quyết với con rằng:

- A lú! Bác Hồ chứ còn ai!

Và hai bố con rất tiếc, nhưng rất sung sướng là Cụ Hồ đã đến ở nhà mình.

Mừng cho các cháu, Bác càng thương nhớ mẹ

Một lần trên đường đi thăm hợp tác xã trồng cây giỏi ở huyện Quảng Oai (Hà Tây) Bác Hồ đã nhắc đến mẹ Bác.

Hôm ấy khi xe ô tô đến Quảng Oai, một đoàn các em bé gái cổ quàng khăn đỏ, em mặc áo hoa xen em mặc áo trắng, tay cắp sách vừa ở trong trường ra, lú lú như chim sổ lồng. Nhìn thấy các cháu vui, Bác Hồ cũng vui theo.

Người nói với chú Vũ Kỳ và các chú ngồi cùng xe:

- Này! các chú thấy không, các cháu được ăn mặc đẹp, được đi học, cháu nào cũng vui vẻ phấn khởi, Bác mừng cho các cháu.

Rồi giọng Bác bỗng trầm hẳn xuống.

- Lúc này Bác rất nhớ mẹ của Bác. Mẹ Bác rất thông minh, lại là con gái ông đồ nho. Thế mà mẹ Bác lại không được đến lớp, đến trường đâu các chú ạ. Cũng như phụ nữ ngày xưa, từ nhỏ mẹ Bác đã phải lo việc nhà.

Mọi người cùng đi không nén nổi cảm xúc trước tình cảm của Bác đối với mẹ Bác là cụ Hoàng Thị Loan.

(Theo lời kể của đồng chí Vũ Kỳ) Trích trong “Bác Hồ với thiếu nhi và phụ nữ”.

Đối thủ đáng yêu

Ngày 07 - 02 - 1958, hơn 3.000 em thiếu nhi Ấn Độ đồng diễn chào mừng Bác Hồ. Các em hô vang sôi nổi “Cha, Cha Hồ!” (Bác Hồ). Thủ tướng Nêru ngồi cạnh Bác sung sướng nói vui:

- Ngài là đối thủ đáng yêu của tôi, vì được các em gọi là Bác.

Ở Ấn Độ, các em thiếu nhi chỉ gọi Nêru là Bác Nêru và Bác Hồ là người thứ hai được các em gọi là Bác.

Không khí hôm đó vui như ngày hội. Các em ủa lên tặng hoa, có em tặng Bác Hồ 2 cái kẹo. Có em mù cả hai mắt được Bác Hồ ẵm trên tay, em sờ râu, sờ má Bác, rồi ôm chặt lấy Bác một cách âu yếm. Trước tình cảm đó, ai cũng cảm động.

Bác Hồ với thiếu nhi Thủ đô

Năm 1958, khi hàng ngàn thiếu nhi Thủ đô đang chuẩn bị đón Tết Trung thu ở Câu lạc bộ thiếu nhi thì được tin Bác Hồ đến thăm. Tất cả mọi người dường như muốn đổ dồn về phía lễ đài để mong được gần Bác hơn, trong số đó có một bà mẹ người nước ngoài cũng đang cố gắng đưa con mình đến gần lễ đài để được gần Bác. Lúc đó Bác rất vui, Bác căn dặn các cháu phải chăm học, chăm làm để trở thành con ngoan, trò giỏi. Cũng trong năm này, Bác đã đến thăm Đại hội Thanh niên Thủ đô.

Khi Bác tới, mọi người cùng đứng dậy hô to “Bác Hồ muôn năm!”. Bác ra hiệu cho mọi người ngồi xuống và nói: “Làm tốt thì Bác muôn năm, làm không tốt thì Bác muốn nằm”. Mọi người đều cười vui vẻ và cảm thấy Bác như người Ông, người Cha ở nhà vậy.

Tháng 6 năm 1959, tại Công viên Bách thảo, thiếu nhi Hà Nội tổ chức cắm trại và liên hoan văn nghệ chào đón Tổng thống Xucácno sang thăm Việt Nam.

Bác và Tổng thống Xucác-nô đã ở lại tham gia các hoạt động của thiếu nhi hơn một tiếng đồng hồ.

Năm 1960, Bác đã bảo Thư ký đón các cháu thiếu nhi vào Phủ Chủ tịch để cùng Bác đón gia đình ông luật sư người Anh Lô-đơ-by. Bác đã tặng quà từng người và còn dặn, nhớ để dành quà Tết của Bác cho người thân ở nhà.

Năm 1961, Bác quyết định để thiếu nhi Hà Nội tổ chức triển lãm tại Phủ Chủ tịch trong suốt 10 ngày liền. Ngày nào Bác cũng dành thời gian để xem các cháu biểu diễn văn nghệ.

Năm 1965, trong buổi biểu diễn văn nghệ chào mừng Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Liên Xô, cháu Phương (8 tuổi) ngâm bài thơ “Cháu nhớ Bác Hồ” của nhà thơ Thanh Hải.

Bài thơ nói về tình cảm của thiếu nhi miền Nam với Bác Hồ. Bác chăm chú lắng nghe. Đến câu “Bác ơi nhớ mấy cho cùng. Ngoài xa Bác có thấu lòng cháu không?” thì thấy Bác lấy khăn lau nước mắt và gật đầu nói: “Có nhớ... có nhớ...”.

Bác Hồ tới thăm các cháu đó!

Ngày 31 - 5 - 1959, Bác Hồ ra thăm đảo Cát Bà, vào một xóm chài. Một đoàn thuyền đi đánh cá đêm về vừa cập bến, cá trắng đầy khoang. Bác dừng lại giơ tay chào bà con rồi quay lại bảo đồng chí Bí thư Huyện ủy Cát Bà đi sau:

- Trời sa mù thường hay lắm cá.
- Vâng ạ.
- Mùa này thường nhiều cá để phải không chú?
- Vâng ạ.
- Ở đây đã có thuyền lắp máy để đánh cá chưa?
- Dạ thưa Bác, chưa có ạ.

Bác nói:

- Rồi đây phải đưa máy móc vào nghề cá. Đảng và Chính phủ sẽ giúp đỡ bà con sắm thêm thuyền lưới tốt hơn.

Bác vào một gia đình đánh cá ở đầu xóm. Người lớn đi vắng cả, chỉ có một em gái nhỏ đang ngồi nấu cơm. Bác hỏi em nhỏ:

- Bố mẹ cháu đi đâu?

Em bé đứng dậy, lễ phép thưa:

- Bố cháu đi đánh cá, mẹ cháu ra chợ ạ.

Em bé ngược nhìn ảnh Bác Hồ treo trên vách rồi nhìn Bác, lại nhìn tấm ảnh, rồi lại quay nhìn Bác. Chợt mắt em sáng lên, em chạy lại gần Bác và reo lên:

- Bác Hồ!

Đồng chí Bí thư Huyện ủy nói:

- Bác Hồ tới thăm gia đình cháu đó!

Bác ôm lấy em nhỏ, chỉ bếp lửa, quay lại nói với một đồng chí đi theo.

- Nồi cơm đang sôi, chú ra ghế giúp cháu bé kéo khê.

Bác vừa cho em nhỏ kẹo vừa hỏi:

- Cháu mấy tuổi rồi?

- Thưa Bác, cháu lên tám ạ.

Bác mỉm cười khen:

- Tám tuổi mà đã thổi được cơm giúp đỡ cha mẹ là ngoan.

Một thanh niên mình trần, da lấm tấm nước biển bước nhanh vào nhà. Thuyền anh vừa đến bến, nghe bà con nói Bác Hồ tới thăm gia đình anh, anh chạy vội về. Thấy Bác, anh đứng lại chào:

- Kính Bác ạ.

Rồi anh định vội lấy cái áo treo trên vách mặc vào người. Bác biết ý, nắm lấy vai anh ngăn lại:

- Chú cứ đứng đây!

Bác ngắm khỏ người vạm vỡ của anh thanh niên:

- Dân đánh cá phải mạnh khoẻ như chú hoặc hơn nữa mới được. Chú vào Hợp tác xã có thấy dễ chịu hơn làm ăn riêng lẻ không?

- Dạ thưa Bác, vào Hợp tác xã dễ chịu hơn ở ngoài ạ.

- Dễ chịu thế nào, chú nói nghe thử?

- Thưa Bác, bây giờ đi đánh cá có đoàn, có đội, gặp nguy hiểm có sức mà chống đỡ. Ngày nào cũng có cơm ăn no, vợ chồng con cái được học hành...

Bác gật đầu, rồi cúi xuống hỏi em bé:

- Cháu học lớp mấy rồi?

- Cháu học lớp hai ạ.

Bác tỏ vẻ hài lòng và bảo đồng chí đi theo lấy cho cháu một tờ Báo ảnh Việt Nam còn thơm mùi giấy và mực in, Bác đã đem từ Hà Nội ra đảo với ý định làm quà cho bà con ngoài này. Bác vỗ vai anh thanh niên:

- Thôi chú sửa soạn ăn cơm kéo đỏi. Những chuyến sau đi biển cố đánh cho thật nhiều cá.

Quà của Bác Hồ tặng các cháu

Ngày Tết dương lịch năm 1960, mọi người lên Phủ Chủ tịch để chúc Tết Bác Hồ. Các cơ quan, đoàn thể trong nước, đoàn ngoại giao và ủy ban quốc tế đều đến đông đủ.

Vẫn trong bộ ka ki giản dị, với phong thái ung dung, chủ động, Bác đáp lễ vui vẻ và nói lời chúc mừng.

Sau tiệc ngọt, Bác cầm lấy một quả táo to cùng một túi kẹo đứng lên. Bác đi đến chỗ ông Đại tướng Ấn Độ và hỏi:

- Ngài Đại tướng có mang phu nhân sang đây không?

Vị Đại tướng râu hùm, hàm én, lẫm liệt oai phong là vậy mà lúc ấy, vì vô cùng xúc động trước vinh dự bất ngờ, bỗng lộ vẻ lúng túng, ấp úng đáp:

- Thưa Chủ tịch, cảm ơn Chủ tịch, tôi chỉ mang theo sang đây cháu trai năm nay chín tuổi.

- Thế thì tôi gửi ông mang về cho cháu quả táo này và gửi cháu những cái hôn.

Mọi người đều xúc động và vô cùng cảm phục một cử chỉ vừa thân mật vừa tự nhiên của Hồ Chủ tịch.

Rồi quay lại phía khách nước ngoài, Bác nói:

- Tết nhất, ở nhà các vị chẳng thiếu thứ gì. Nhưng xin các vị hãy cầm lấy chút trái cây ở trên bàn và mang về gọi là quà của Bác Hồ tặng các cháu ở nhà.

Cả phòng khách bỗng ồn ào nhộn nhịp hẳn lên. Khách nước ngoài, khách trong nước ủa đến bàn tiệc, cầm lấy táo, lê, bánh kẹo, nét mặt hớn hở.

Để các cháu làm chủ

Cũng chính tại ngôi nhà của Bác ở Phủ Chủ tịch có một sự kiện đáng ghi nhớ, thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Bác Hồ với thiếu nhi. Từ ngày 22/6 đến ngày 11/7/1961, Bác đã dành chỗ đó cho các cháu làm phòng triển lãm “Thiếu nhi với 5 điều Bác Hồ dạy”.

Trong 20 ngày, có gần 10 vạn thiếu nhi đến xem triển lãm và vui chơi trong dịp hè. Bác Hồ, Bác Tôn đã đến nói chuyện và dự liên hoan với 2.000 thiếu nhi trong buổi bế mạc ngày 11/7/1961.

Đồng chí phục vụ Bác cảm thấy như vẫn còn sôi động khi vào dịp hè năm 1961 các cháu thiếu nhi tổ chức triển lãm “Làm theo 5 điều Bác Hồ dạy” trong nhà khách Phủ Chủ tịch.

Trung tâm triển lãm chính là phòng khách long trọng của ngôi nhà. Nhiều em lần đầu tiên được đến nơi này thích lắm, chỗ nào cũng sờ, sung sướng lẫn cả ra nhà, ra bãi cỏ.

Những tiếng hát, tiếng cười nói vang vang, đúng là ngày hội.

Có đồng chí sợ tiếng loa làm ảnh hưởng sang các cơ quan xung quanh nên xin Bác bỏ bớt loa đi, nhưng Bác bảo:

- Triển lãm của các cháu phải để loa mới vui.

Bác còn nhắc phải có nhiều kem, xi-rô, nước và bánh kẹo để phục vụ các cháu.

Thỉnh thoảng những khi nghỉ, Bác cũng ra xem các cháu vui chơi. Có hôm Bác đi dạo ở phía dưới, thấy một phòng có kê các ghế băng. Bác hỏi các đồng chí ghế đó để làm gì. Đồng chí phục vụ thưa:

- Thưa Bác để dành cho các cháu bị mệt ạ.

Thấy vậy, Bác bảo:

- Sao dành cho các cháu mà lại không có giường?

Ngày hôm sau, các đồng chí phục vụ triển lãm đã liên hệ với Bộ Y tế, và các ghế băng được xếp lại nhường chỗ cho những chiếc giường xinh xắn.

Bác Hồ là như vậy. Khách của Bác, dù là những người nhỏ bé nhất cũng luôn được tôn trọng và quan tâm chu đáo.

Thiếu nhi Tiệp Khắc với Bác Hồ

Trong một lần đến thăm nước Tiệp Khắc, Bác Hồ được tiếp một đoàn thiếu nhi Tiệp Khắc đến thăm Bác. Cháu nào cũng muốn đứng cạnh Bác nên đã chen chúc, tranh giành nhau rất dữ. Để ổn định trật tự, Bác đã nảy ra sáng kiến hỏi các cháu:

- Các cháu thấy Bác gầy hay mập?

Các cháu trả lời:

- Bác gầy lắm ạ.

Bác lại hỏi:

- Vậy các cháu có muốn Bác gầy không?

Các cháu đồng thanh trả lời:

- Không ạ!

Bác nói tiếp:

- Vậy các cháu đừng chen nhau hôn Bác nữa. Hãy cử một đại biểu đến hôn Bác thôi.

Sau câu nói của Bác, tất cả đều trật tự và cử bạn đội trưởng thay mặt tất cả đến hôn Bác. Bác ôm hôn bạn đội trưởng và cảm ơn các bạn thiếu nhi Tiệp Khắc. Còn các chú bảo vệ thì lại cảm ơn Bác vì Bác đã có sáng kiến duy trì được trật tự mà vẫn giữ được tình cảm yêu quý của thiếu nhi Tiệp Khắc với Bác Hồ.

Thường ngày Bác yêu trẻ con một cách lạ

Bác Hồ thăm trại hè thiếu nhi
Việt Nam ở Hơ-ra-xla-vơ (Tiệp Khắc)

Mọi người chúng ta đều biết Bác Hồ yêu thương trẻ em như thế nào. Chúng ta có thể kể ra biết bao hình ảnh sinh động, những kỷ niệm sâu sắc, nói lên tấm lòng yêu thương thấm thiết của Bác Hồ đối với trẻ em.

Nghĩ đến trẻ em, tự nhiên chúng ta nghĩ đến Bác Hồ. Những đồng chí có vinh dự được sống gần Bác đều kể lại rằng, Bác Hồ có cảm tình đặc biệt với trẻ em.

Đồng chí Hoàng Hữu Kháng, Cục Cảnh vệ Bộ Nội vụ kể:

“Có một đêm, Bác ngủ trên gác một căn nhà, tới 4 giờ sáng Người thức giấc. Ngoài trời gió vun vút đập vào cửa kính.

Ngồi trong nhà còn thấy lạnh, thế mà đã có tiếng trẻ rao hàng dưới đường phố vọng lên. Bác mở cửa ngó xuống nhìn cho đến khi em bé đi khuất mới từ từ khép cửa lại”.

Nhà thơ Tú Mỡ nhớ lại trong Đại hội Chiến sĩ thi đua năm 1952, sau một buổi chiếu bóng, mọi người lục tục đứng dậy ra về, Bác vội đứng lên đưa tay ra lệnh trật tự và nói to:

**Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu thiếu nhi Hà Nội
vui liên hoan nhân dịp Tết Nguyên đán Quý Mão
tại Phủ Chủ tịch, ngày 27-1-1963**

“Hãy khoan đã, để cho cháu bé ra trước, kéo lộn xộn các cháu sẽ lạc đấy”. Đồng chí Tú Mỡ thốt lên:

“Chao ôi! Óc sáng suốt của Bác thật lạ kỳ hiếm có! Bác chăm lo hàng vạn việc lớn mà không quên sót một việc nhỏ mà người khác thường không nghĩ tới. Ai chú ý chăm sóc các cháu nhi đồng bằng Bác Hồ Chí Minh”.

“Chuyện thường ngày của Bác Hồ” do đồng chí Hoàng Quốc Việt viết đã khẳng định:

“Bác yêu trẻ con một cách lạ! Đang trò chuyện, đọc báo mà nghe trên đài có tiếng trẻ em hát là Bác dừng lại nghe. Đã nhiều lần Bác thi với đồng chí phục vụ đoán xem em bé vừa hát xong mấy tuổi. Rồi Bác bảo đồng chí ấy, lúc nào tiện, hỏi bên đài phát thanh xem.

Mặc dù đồng chí ấy thường ngày về nhà vẫn chăm sóc con nhỏ mà lại hay đoán sai, còn Bác thường là đoán trúng. Bác bảo một đồng chí ở gần Bác thỉnh thoảng đưa cháu nhỏ năm tuổi đến chơi với Bác. Nhưng vì Bác bận, phải chọn thời gian vào buổi sáng sớm.

Cháu bé sắp được đến với Bác Hồ thì thích lắm, tự mình thức dậy rất sớm, giục bố đi từng phút một. Có lần đến, thấy trên nhà sàn chưa bật đèn, bố con chưa dám lên. Khi Bác bật đèn bố con lên nhà thấy Bác đã cầm sẵn trên tay mấy bông hoa cho cháu, Bác hỏi chuyện cháu rồi bảo hai bố con ngồi chơi đợi Bác tập thể dục. Bác tập xong vào nhà, thấy đồng chí ta không dám lấy kẹo bánh Bác bày sẵn cho ăn, Bác không bằng lòng và bảo:

- Ở nhà, cháu nó là con của cô chú, nhưng đến đây cháu là khách của Bác, chú có nhiệm vụ giúp Bác đãi khách chứ!

Dành cho các cháu

Trước khi thiết kế ngôi nhà sàn gỗ của Bác tại Phủ Chủ tịch (tầng trên có hai phòng, một phòng Bác dùng làm việc, một phòng nghỉ. Còn tầng dưới là nơi Bác họp và tiếp khách). Bác có ý kiến:

- Khách của Bác có nhiều, có lúc Bác phải tiếp đông các cháu, vì vậy chú thiết kế cho Bác một hàng ghế xi măng bao quanh.

Vâng lời Bác, các đồng chí đã thiết kế hàng ghế đó. Mỗi lần các cháu đến, các cháu đều quây quần bên Bác và được Bác chia bánh kẹo.

Một hôm Bác nói với đồng chí giúp việc:

- Chú xem, khách “tí hon” của Bác khá nhiều, để các cháu vui thì phải có cảnh cho các cháu xem, chú gắng kiếm một chiếc bể về để nuôi cá vàng làm cảnh cho các cháu.

Vâng lời Bác, đồng chí giúp việc đi tìm mua một bể nuôi cá đặt tại hành lang của tầng dưới ngôi nhà sàn và thả ba con cá vàng rất đẹp.

Hàng ngày, sau giờ làm việc, Bác thường cho cá vàng ăn. Người để dành những mẫu bánh mì làm thức ăn cho cá. Được Bác chăm sóc, ba con cá vàng ngày một lớn và phát triển.

Mùa đông trời lạnh, Bác nói:

- Cá cũng như người, mùa đông phải giữ nhiệt độ đủ ấm. Chú nên làm một chiếc nắp đậy bể cá để bảo đảm độ ấm cho cá.

Khách đến thăm nhà Bác, nhất là “khách tí hon” rất thích thú đứng ngắm bể cá vàng. Những con cá màu sắc thật sặc sỡ, tung tăng, lấp lánh, bơi lặn trong bể nước.

Trong Đại hội chiến sĩ thi đua chống Mỹ, cứu nước

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các cháu thiếu niên Việt Nam đang học tại Liên Xô
nhân chuyến Người sang thăm Liên Xô, ngày 16-7-1957

Trong Đại hội năm ấy có sáu thiếu nhi đi dự và được Bác rất quan tâm. Hôm cuối Đại hội, các cháu rất vinh dự được lên ghế Đoàn chủ tịch với Bác. Sướng quá, các cháu chạy ùa lên. Bác Hồ và Bác Tôn kéo ghế ra cho các cháu đứng vào cạnh hai Bác.

Trong đoàn thiếu nhi có Hoa Xuân Tứ bị cụt cả hai tay. Bác Hồ chăm chú nhìn Tứ, kéo Tứ lại gần, Bác giới thiệu với Đại hội:

- Dân tộc ta rất anh hùng, người lớn anh hùng, thiếu nhi cũng rất anh hùng. Như cháu Hoa Xuân Tứ này cụt hai tay mà vẫn học giỏi.

Rồi chỉ vào Đinh Thị Lê Kim, cô bé “Ba đảm đang”, Bác bảo:

- Cả cô bé hạt mít này cũng học lớp 6 rồi đấy.

Bác bắt nhịp cho Đại hội hát bài “Giải phóng miền Nam”, Bác không hát nhưng vỗ tay theo nhịp, mắt Bác nhìn trù mẩn.

Sau đó tất cả đại biểu anh hùng và tập thể anh hùng cùng các cháu thiếu nhi được chụp ảnh chung với Bác. Bác đứng giữa, các cháu thiếu nhi vây quanh.

... Bác lại cho đoàn đại biểu thiếu nhi được gặp riêng Bác.

Ngồi quây quần quanh Bác, các cháu được Bác hỏi tên từng người. Bác chưa cho mỗi cháu một cái bánh. Bác hỏi:

- Về dự Đại hội các cháu muốn nói gì nữa không?

Đinh Thị Lê Kim kể với Bác Hồ ở Thái Lan, Kim không được học phải đi bán bánh, bị cảnh sát đánh. Kể đến đây, Kim khóc, Bác vỗ vai an ủi Kim, rồi Bác kể chuyện Bác hoạt động ở Thái Lan, Bác khen thiếu nhi ta rất anh hùng, dù là ở trong nước hay nước ngoài.

... Các cháu lại được chụp ảnh chung với Bác, hát cho Bác nghe bài "Nguyễn Bá Ngọc, người thiếu niên dũng cảm".

Khi các cháu thiếu nhi ra về, Bác Hồ đứng trông theo cho đến khi xe của các cháu rời bánh.

Người đội viên danh dự

Năm 1962, đồng chí Hồ Trúc (Bí thư - Trưởng ban Thiếu nhi Trung ương Đoàn) dẫn đầu đoàn cán bộ phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Việt Nam sang tham quan ở Liên Xô.

Một lần, Đoàn rất xúc động được đến dự buổi lễ kết nạp đội viên danh dự của Đội Thiếu niên Tiền phong Lênin Liên Xô.

Bước vào buổi lễ, sau phần nghi thức trang nghiêm, một em trong Ban Chỉ huy liên đội long trọng đọc quyết định của Đội kết nạp đồng chí Hồ Chí Minh làm đội viên danh dự của Đội Thiếu niên Tiền phong Lênin Liên Xô.

(Theo truyền thống, Đội Thiếu niên Tiền phong Lênin Liên Xô thường kết nạp những nhân vật tiêu biểu trên các lĩnh vực hoạt động làm đội viên danh dự của đội. Khi đồng chí Iuri Gagarin bay vào vũ trụ, Đội Thiếu niên Tiền phong Lênin Liên Xô đã kết nạp anh làm đội viên danh dự của Đội).

Bản quyết định kết nạp đội viên cùng với khăn quàng đỏ, huy hiệu Đội được đặt trong một hộp kính trao cho Đoàn đại biểu cán bộ phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Việt Nam, nhờ chuyển đến Bác Hồ kính yêu. Đồng chí Hồ Trúc thay mặt Đoàn tiếp nhận và đã nhờ sứ quán ta ở Liên Xô chuyển ngay về nước báo cáo với Bác Hồ.

Ngày 12 - 8 - 1962, Bác Hồ đã gửi thư cho đội viên Thiếu niên Tiền phong Lênin Liên Xô. Trong thư có đoạn viết:

“Bác cảm ơn những món quà quý báu: lá cờ, khăn quàng và huy hiệu của các cháu.

Bác đã nhân danh các cháu chuyển cho một đội thiếu nhi khá nhất ở Hà Nội.

Bác rất vui lòng nhận làm “Đội viên danh dự” của Đội các cháu”.

Một cuộc gặp gỡ bất ngờ

Một lần vào đầu mùa xuân năm 1963, sau khi thăm cơ sở xong, lên đường về Hà Nội, thấy ngọn đồi có cây cối sum suê, Bác cho nghỉ lại. Lúc này giữa trưa vắng vẻ, mấy Bác cháu giờ cơm nắm ra vừa ăn vừa ngắm cảnh.

Vừa ăn xong, ngồi nghỉ được một lát thì nghe có tiếng lội bì bõm và tiếng người nói rì rầm. Mấy đồng chí đi theo Bác chạy ra thì thấy hàng chục thiếu nhi trai có, gái có, cháu cầm cào cò, cháu xách rổ hái rau, đang hướng về chỗ gốc cây to nơi Bác ngồi nghỉ. Đồng chí bảo vệ báo cáo tình hình với Bác, Bác cười:

- Các chú đi mời các cháu lại đây chơi với Bác, nhưng nhớ đừng làm các cháu sợ.

Các cháu sung sướng chạy ủa đến và quây thành vòng tròn quanh Bác, cháu nào cũng hớn hờ vui mừng.

Bác tròng mền nhìn khắp một lượt và hỏi vui:

- Các cháu làm gì mà đông thế?

Một bé trai dáng lém lỉnh lễ phép đáp:

- Thừa Bác, một bạn thấy Bác xuống xe liền bảo chúng cháu ra xem Bác ạ!

Bác cười rất vui vẻ:

- Muốn xem à? Bác ngồi đây, cháu nào muốn xem thì xem cho kỹ.

Cả Bác, cháu và các chú cùng đi, cười vui vẻ. Bác hỏi tiếp:

- Các cháu đều đi học cả chứ? Ở đây có cháu nào không được đi học không?

- Dạ, chúng cháu đều đi học cả ạ.

Bác cười hiền hậu:

- Thế là tốt. Thế các cháu học có giỏi không? Có ngoan không nào?

Nhiều cháu phấn khởi trả lời Bác.

- Chúng cháu giỏi ạ, có ngoan ạ!

Bác gật đầu hài lòng và bảo các cháu hát. Các cháu đưa mắt nhìn nhau và cùng hát vang bài "Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu niên nhi đồng".

Thế là giữa thiên nhiên trời đất bao la, một dàn đồng ca gồm các nghệ sĩ tí hon biểu diễn say sưa dưới bàn tay bắt nhịp của Bác Hồ kính yêu.

Hát xong, Bác trìu mến nhìn các cháu và cất giọng hiền từ:

- Bác cảm ơn các cháu đến thăm Bác, hát cho Bác nghe. Bác mong các cháu học chăm, học giỏi, vâng lời thầy cô và cha mẹ. Bây giờ Bác phải đi tiếp, Bác cháu ta tạm chia tay nhau ở đây.

Bác Hồ thăm vườn hoa nghìn việc tốt

Sáng mùng một Tết Đinh Mùi (ngày 9 - 2 - 1967), Bác Hồ về Tam Sơn gặp mặt đại biểu các dân tộc tỉnh Hà Bắc họp ở chùa Cảm Ứng.

Xe Bác vừa tiến vào đến nơi, Nguyễn Thế Hải học sinh lớp một đang nô đùa cùng bạn, bỗng reo lên:

- Bác Hồ! Bác Hồ!

- Bác Hồ về thăm quê hương nghìn việc tốt.

Cả đám thiếu nhi dừng chơi, xúm lại vây quanh xe Bác.

Đồng chí cần vụ từ trong xe bước ra nhắc nhở các em rồi mở cửa, mời Bác xuống.

Bác tươi cười nhìn các em rồi hỏi:

- Các cháu đang chơi Tết?

- Thưa Bác, vâng ạ!

- Thưa Bác, năm mới, chúng cháu kính chúc Bác mạnh khỏe, sống lâu!...

Các em đua nhau nói những điều từ lâu mong được thưa với Bác, nhưng hồi hộp quá, nói không được nhiều...

Bác Hồ rất vui. Nghe các em nói xong, Bác bảo:

- Các cháu làm nghìn việc tốt, có nhớ và làm theo những điều Bác dặn không?

- Thưa Bác có ạ! - Nguyễn Thế Hải đứng nghiêm đọc liên hồi 5 điều Bác Hồ dạy như đọc đồng thanh ở lớp.

Tất cả đều cười. Nhưng ai cũng vui vì Hải đã trả lời đúng.

Khi Bác cùng các đồng chí lãnh đạo bước lên chùa. Đội thiếu nhi danh dự đã dâng hoa tặng Bác, Bác nhận bó hoa từ tay Liên đội trưởng Nguyễn Toàn Thắng rồi trao cho đồng chí cần vụ.

Bác hỏi Thắng:

- Cháu học có giỏi không? Có được phần thưởng của Bác không?

- Thưa Bác có ạ. Cháu được nhận phần thưởng của Bác hai lần: một lần một cuốn sổ, một lần hai quả cam.

Cháu đã được phần thưởng của Bác, cháu phải giúp đỡ các bạn học thật giỏi, lao động thật giỏi... để nhiều người cùng được phần thưởng của Bác, thế mới tốt.

- Thưa Bác vâng ạ!

Những vị khách tí hon

Có một lần, vào dịp sinh nhật Bác Hồ, vừa mới sáng sớm, đồng chí Kỳ - Thư ký cùng các con mình và con đồng chí Căn - người nấu ăn cho Bác, mang hoa vào để chúc thọ Bác.

Thấy các cháu đến, Bác Hồ rất vui, nhưng vì đang làm dở công việc nên Bác bảo đồng chí Kỳ đưa các cháu xuống nhà lấy nước và bánh kẹo mời các cháu, làm việc xong Bác sẽ xuống gặp và vui với các cháu.

Đồng chí Kỳ dẫn các “vị khách tí hon” xuống nhà nhưng nghĩ đây là con mình và con anh Căn nên không mời các cháu vào phòng mà để các cháu chơi tha thẩn ngoài vườn.

Một lúc sau, Bác xuống, nhìn thấy thế, Bác tỏ ý không bằng lòng, Người hỏi đồng chí Thư ký:

“Sao chú không lấy bánh kẹo, rót nước mời các cháu?”.

Đồng chí Kỳ thưa với Bác:

“Thưa Bác, đây là con cháu trong nhà nên xin Bác cứ để các cháu chơi ở sân, không cần phải tiếp bánh kẹo gì Bác ạ”.

Biết đồng chí Thư ký nghĩ chưa đúng, Bác ôn tồn nói, có ý phê bình:

“Các cháu là con của các chú, nhưng là khách của Bác. Bác đang bận, thì chú phải tiếp giúp Bác”.

Lời Bác nói nhẹ nhàng nhưng thật thấm thía. Hiểu được ý nghĩa lớn lao trong câu Bác nói và thấy khuyết điểm của mình chưa làm đúng ý Bác, nên đồng chí liền mời các “vị khách tí hon” vào phòng, lấy bánh kẹo và pha nước tiếp các cháu như những khách người lớn đến gặp Bác.

Những đồng chí được sống và làm việc cùng Bác, luôn thấy rõ Bác chu đáo với mọi người, từ em bé đến cụ già. Đặc biệt đối với các cháu thiếu nhi, Bác Hồ không những yêu thương, quý mến mà còn rất tôn trọng.

Ở dưới nhà sàn, Bác cho làm thêm những bệ xi măng, trên có lát ván như những chiếc ghế để khi các cháu vào gặp Bác có chỗ ngồi. Bác còn đặt bể cá vàng cạnh nhà để tiếp các “vị khách tí hon”.

Nhà Bác không có thỏ đâu!

Đồng chí Vũ Kỳ, người đã nhiều năm giúp việc cho Bác Hồ kể lại:

Một lần, các cháu thiếu nhi vào Phủ Chủ tịch ríu rít quanh Bác. Một em hỏi:

- Thưa Bác, chúng cháu muốn xem nhà Bác Hồ ạ.

Bác cười tươi:

- Đây không phải là nhà Bác, đây chỉ là nơi làm việc của Bác thôi. Để Bác dẫn các cháu đi xem vườn hoa nhé!

Một cháu chạy vội bị vấp ngã, cô giáo chạy lại đỡ cháu:

- Nín đi! Nín ngoan, cô yêu, rồi cô cho đi xem con thỏ của Bác Hồ nuôi.

Bác ngắt một bông hoa, đến gần cháu bé đỡ:

- Cháu ngoan, Bác cho cháu bông hoa nhỏ, chứ nhà Bác không có thỏ đâu!

Cháu bé nín khóc, cầm hoa, một tay nắm ngón tay Bác để Bác dắt đi. Sau đó, Bác nói riêng với cô giáo:

- Đối với các cháu, dù còn nhỏ, cũng nên nói sự thật, làm gương tốt và tạo thói quen tốt cho các cháu.

Chuyện xảy ra bất ngờ

Dạo ấy, tôi còn là giáo viên trường mẫu giáo Măng non. Một buổi sáng mùa hè, tôi đưa các cháu đi chơi theo chương trình học ngoại khóa, định bụng sẽ đưa các cháu qua Phủ Chủ tịch, ra Hồ Tây và đến Vườn Bách thảo.

Ở lớp, tôi thường kể cho các cháu nghe nhiều mẫu chuyện về Bác Hồ. Những lúc ấy các cháu chăm chú lắng nghe, cháu nào cũng ngoan ngoãn, không ồn ào. Các cháu thích nhất những chuyện Bác Hồ với thiếu niên, nhi đồng. Nhiều lần các cháu xúm xít quanh tôi ríu rít hỏi:

- Thưa cô, nhà Bác Hồ ở phố nào ạ?
- Thưa cô, bây giờ Bác đang làm gì ạ?

Tôi thật khó trả lời hết những câu hỏi ấy. Thường tôi chỉ dặn các cháu ngoan ngoãn, giữ vệ sinh, chăm học để bao giờ được gặp Bác sẽ báo cáo với Bác. Bây giờ, qua Phủ Chủ tịch, tôi chỉ và nói cho các cháu biết - “đó là nơi Bác ở”.

Câu chuyện rắc rối bắt đầu từ lúc tôi nói với các cháu câu ấy. Các cháu tản ra như một bầy chim, sà đến, bầu vào hai cánh cửa sắt. Và, còn lạ gì cảnh ồn ào của các cháu mỗi khi các cháu có điều gì thích thú. Thế rồi, tôi nhìn thấy một đồng chí công an bước ra với vẻ mặt lúng túng.

Đồng chí nhìn tôi như tỏ ý trách móc. Điều đó làm tôi thêm ân hận. Quả tình là tại tôi. Tôi tự nghĩ:

“Giá mình không cho các cháu biết thì chẳng đến nỗi này”.

Lúc ấy, tại cổng Phủ Chủ tịch, các cháu vẫn ríu rít gọi nhau, chen chúc nhau để được nhìn thấy “Nhà của Bác Hồ”.

Ở đây, ngày thường vốn yên tĩnh nên bây giờ chỉ thêm mấy chục cháu nhỏ đã thấy cảnh ồn ào.

Đồng chí công an lắc đầu bảo tôi:

- Cô xem, như thế có vui không chứ?

Câu nói của đồng chí như một lời phê bình nghiêm khắc đối với tôi nên tôi càng lúng túng. Tôi cứ đứng ngây người nhìn đồng chí hết ngọt lại xăng, nói cho các cháu ra ngoài chơi. Vất vả quá. Các cháu cứ nhảy lên, ríu rít.

- Chú cho cháu xem nhà Bác Hồ nào?

- Chú công an! Chúng cháu chỉ xem một lát nữa thôi!

- Không được các cháu làm ồn quá.

Tôi nghĩ vậy và chạy vào dìu các cháu ra. Nhưng thật khó lòng mà ngăn được ý muốn của bọn trẻ.

Tôi thối còi. Nếu phải ngày thường ở lớp thì các cháu đã im lặng ngồi đâu vào đấy cả rồi. Còn bây giờ, đám ồn ào ấy vẫn không hề dịu đi tí nào trước tiếng còi của tôi. Tôi tự thấy mình có lỗi vì tôi chưa hề dạy cho các cháu phải biết giữ trật tự trong trường hợp như thế này.

Thật thà nhưng cũng còn một điều nữa, đó là ước mong thiết tha mà hết sức ngây thơ của các cháu muốn được gặp Bác Hồ. Đồng chí công an có thông cảm với tôi điều đó không? Điều ấy cũng chưa hoàn toàn có thể giảm nhẹ khuyết điểm của tôi bởi vì lẽ ra khi dẫn các cháu qua đây, trước hết tôi phải dạy các cháu biết giữ trật tự.

Thế rồi không hiểu sao tôi lại khóc. Cỡ lẽ vì đồng chí công an đã gắt với tôi? Có lẽ vì lòng tự day dứt?

Nhưng đột nhiên tôi sống người lại vì nhận ra Bác đứng ở trên thềm cao Phủ Chủ tịch, Bác Hồ thật rồi! Bác đang nhìn ra công. Bác vẫy tay gọi đồng chí công an. “Thôi rồi, chắc Bác sắp khiển trách đồng chí ấy đấy”. Càng nghĩ, tôi lại càng khóc. Tôi muốn nói to lên để Bác nghe “Thưa Bác, không phải lỗi tại đồng chí công an đâu tại cháu đấy”. Nhưng ai lại gào lên thế. Tôi nhìn về phía thềm cao, và nghe Bác đang nói gì với đồng chí công an. Thấy Bác cười, tôi đỡ lo. Nhưng tôi lại thấy hồi hộp bồn chồn khi đồng chí công an quay ra:

- Cô giáo ơi, lại đây tôi bảo.

Đồng chí ấy gọi. Tôi bước từng bước như đếm đến chỗ đồng chí công an.

- Bác bảo cô cho các cháu vào gặp Bác.

Tôi bàng hoàng cả người, không tin lời đồng chí công an. Nhưng đồng chí ấy nhắc lại:

- Nào, tập hợp các cháu lại đi!

Tôi cuống quýt tập hợp các cháu, dặn qua loa các cháu mấy điều cần thiết khi gặp Bác. Các cháu reo lên sung sướng và ngoan ngoãn nghe lời tôi dặn. Lát sau, tôi đưa các cháu vào gặp Bác. Từ những cái miệng bé nhỏ, xinh xinh ấy, nhiều tiếng chào non nớt và đầy vẻ kính yêu.

- Chúng cháu chào Bác ạ!

- Chúng cháu chào Bác ạ!

Các cháu hồn nhiên quá. Còn tôi, có lẽ lúc ấy Bác thấy tôi lúng túng quá nên Bác đến gần thân mật hỏi tôi:

- Cháu ở phố nào?

- Thưa Bác, cháu ở phố Phạm Hồng Thái.

- Cháu dạy học lâu chưa?

- Thưa Bác, cháu mới vào nghề, còn kém lắm ạ.

Tôi báo cáo với Bác tình hình của lớp. Bác gật đầu tỏ vẻ hài lòng lại dặn:

- Dạy các cháu nhỏ rất khó, nhưng rất cần, cháu phải cố gắng.

Tôi ngoan ngoãn vâng lời. Bác quay lại hỏi các cháu:

- Nào, bây giờ các cháu thích gì nào?

Đám trẻ nhao lên:

- Thưa Bác chúng cháu muốn xem vườn của Bác, nhà của Bác ạ?

- Thưa Bác, cháu muốn nhìn thấy cây vú sữa của Bác ạ!

Bác xoa đầu từng cháu và dặn các cháu phải ngoan, luôn vâng lời mẹ và cô giáo. Sau đó, Bác dắt các cháu đi xem khắp nơi. Tôi theo Bác, xem từng khóm hoa, từng gốc cây do chính tay Bác trồng và nghĩ: “Bác bận trăm công nghìn việc mà vẫn dành thì giờ trồng cây. Ngày thường tôi nghe nói Bác rất chăm vun xới cây vú sữa đồng bào miền Nam gửi ra biếu Bác. Có lần tôi đã tần ngần đứng hồi lâu ngắm tấm ảnh Bác tưới cây vú sữa các anh tôi mua về treo ở nhà. Bây giờ vú sữa ấy vẫn vươn cành, xanh lá như tình cảm của Bác đối với đồng bào ruột thịt nửa nước đang chiến đấu.

Trước đây, tôi cứ tưởng tượng rằng nơi Bác làm việc phải lộng lẫy lắm, nhưng được đến đây tôi thấy mọi thứ rất giản dị, rất Việt Nam mà vẫn không kém vẻ đẹp trang nghiêm.

Hồi Hà Nội bị tạm chiếm, gia đình tôi ở trong vùng địch, tôi chỉ nghe chuyện Bác Hồ qua người lớn kể lại. Tôi không thể ngờ được có ngày gặp Bác như hôm nay. Bây giờ đứng bên Bác như đứng bên người cha, tôi cảm động nước mắt cứ trào ra. Các cháu xúm lại hỏi tôi:

- Cô ơi sao cô lại khóc?

Tôi biết trả lời các cháu thế nào đây? Lúc ấy tôi đang nghĩ về Bác. Một vị lãnh tụ của cả nước đang đứng trước mặt mình, vẫn bộ quần áo kaki đã cũ, vẫn đôi dép cao su như ngày đầu kháng chiến. Bác giản dị và gần gũi biết chừng nào?

Biết Bác còn bận bao nhiêu việc lớn, tôi đành bảo các cháu: Bác bận việc nhưng vẫn cho phép các cháu vào thăm. Bây giờ Bác phải làm việc, các cháu xin phép Bác ra về đã.

Đám trẻ tần ngần chưa muốn về, nhưng hình như các cháu cũng hiểu được câu nói của tôi nên chúng chấp tay lễ phép:

- Thưa Bác, chúng cháu xin phép Bác cho về ạ!

Bác gọi các cháu lại, đứng vòng quanh mình dặn dò một lần nữa. Bác bảo cháu nào ngoan ngoan, chăm học Bác sẽ khen thưởng. Các cháu đồng thanh hát bài “Bé yêu Bác Hồ”; bao nhiêu tình cảm các cháu đều dồn vào giọng hát nên khác với ở lớp, các cháu hát đều và rất hay.

Sau buổi học ngoại khóa ấy, các cháu càng ngoan ngoan. Nhân dịp đó, tôi tổ chức một đợt giáo dục các cháu “Vâng theo lời Bác Hồ dạy”. Mỗi ngày các cháu tự kể những việc làm tốt của mình với các bạn, do đó nhiều cháu trước đây nghịch ngợm đã trở nên ngoan ngoan, biết vâng lời cô giáo và bố mẹ.

Trích trong "120 truyện kể về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh".

Các em sạch và ngoan thật!

Đầu năm 1967, Bác Hồ về thăm tỉnh Thái Bình. Các em thiếu nhi xóm Dân Chủ hát vang bài "Giải phóng miền Nam" đón Bác. Bác hỏi:

- Các cháu có ngoan không?
- Thưa Bác có ạ! - Các cháu cùng trả lời.
- Các cháu có vâng lời cha mẹ không?
- Thưa Bác có ạ!
- Các cháu ăn ở có sạch sẽ không?
- Thưa Bác có ạ!
- Chìa tay cho Bác xem nào?

Những bàn tay xinh xắn, chìa ra trước mặt cho Bác xem. Bác gật đầu hài lòng lắm vì thấy cuộc sống của các cháu nhỏ ở nông thôn đã thay đổi dần với cuộc sống của dân làng.

Các em sạch và ngoan thật. Bác Hồ lấy kẹo chia cho các cháu rồi lại tiếp tục đi.

Đối với các cháu bé

Đối với các cháu bé, Bác có một sự gắn bó mật thiết, một tình cảm triu mến, hiền hòa và chu đáo.

Nhớ lại hồi cách mạng mới thành công, Bác Hồ rất thích thú mỗi khi nghe tiếng trống ếch rộn ràng, nhìn những bước đi cố tỏ ra vẻ oai nghiêm, nhưng vẫn đầy nét trẻ thơ của các em.

Có những lúc từ buồng làm việc trên tầng cao ở Bắc Bộ phủ, Bác phải đứng nhìn qua vai người khác để các cháu không thấy Bác và Bác được tự do ngắm nhìn các cháu. Trong những ngày vui lúc đó, các em thường mặc đồng phục quần xanh, sơ mi trắng, đầu đội mũ calô. Bác đứng nhìn các cháu rất lâu, rất lâu. Người suy nghĩ điều gì?

Buổi tối, khi làm việc, có tiếng hát của cháu bé, Bác ra hiệu dừng lại cùng lắng nghe. Rồi Bác hỏi:

- Chú thử đoán xem, cháu bé này bao nhiêu tuổi?
- Thừa Bác, năm tuổi.
- Theo Bác thì ít hơn.
- Khi hỏi lại các đồng chí bên Đài phát thanh, tôi thấy bác thường đoán đúng hơn. Có gì khó hiểu đâu, vì Bác đã nghe rất nhiều, nghe rất chăm chú. Và chắc là, vừa nghe, Bác vừa tưởng tượng ra cô bé hoặc chú bé tí xíu đó!

Nhưng tôi vẫn chưa hiểu vì sao đang làm việc Bác vẫn để đài? Có lần tôi hỏi có nên tắt đài đi không, Bác nhìn tôi trầm ngâm nói:

- Cứ để đấy chú ạ. Để nghe cho có tiếng người. Chú ở nhà, dù con khóc hoặc vợ nói dối, có khi nặng lời, nhưng đều là tình cảm gia đình...

Bác Hồ đến với các cháu mồ côi ở trại Kim Đồng

Một sáng đẹp trời, Bác Hồ đã đến với các cháu trại Kim Đồng. Ngay từ phút đặt chân đến cổng trại nhìn bờ rào giăng dây thép gai, trong mắt Bác hiện lên sự nhức nhối. Nói với các cán bộ phụ trách, giọng Bác nhẹ nhàng, nhưng vô cùng thấm thía:

- Đây là nơi nuôi dạy các cháu mồ côi, được mang tên liệt sĩ Kim Đồng, sao các cô, các chú lại rào dây thép gai như nhà tù thế này?

Chú Thuận thưa:

- Dạ thưa Bác, cơ ngơi của thời đại cũ để lại đấy ạ!

Bác lắc đầu: Các cô, các chú phải tháo gỡ đám dây thép gai ngay. Chế độ cũ nhóm các cháu vào đây, chúng ta tiếp tục nuôi dạy vì tương lai các cháu. Bác đi vào từng căn phòng ở, phòng ăn, phòng học, nơi các cháu vui chơi.

Bác khen:

“Được cái gọn gàng, ngăn nắp, sạch sẽ, nhưng còn - Bác hỏi cán bộ phụ trách trại - còn thế nào, các cô, các chú biết không?”.

Mọi người nhìn Bác, vừa xúc động vừa lúng túng, rồi chú Thuận mạnh dạn đáp:

- Thưa Bác, các cháu ở trại còn chật chội ạ.

Bác Hồ mỉm cười:

- Chú nói mới đúng có một phần nhỏ thôi. Đối với các cháu mồ côi, điều lớn nhất là phải bù đắp tình thương. Các cháu đã không còn bố, mẹ thì các cô, các chú ở đây là bố, là mẹ các cháu. Các cô các chú nuôi, dạy các cháu phải đem cả tấm lòng làm mẹ, làm cha mà cư xử, mà săn sóc, mà dạy bảo. Bác thấy ở đây, đối với các cháu còn có vẻ “trại lính”, thiếu cái ấm cúng của gia đình. Dạy bảo các cháu vào khuôn phép, sống có kỷ luật trật tự là đúng. Nhưng không được để các cháu mất cái hồn nhiên, mất cái vui tươi, thoải mái. Đừng biến các cháu thành các “ông cụ non”. Các cô, các chú phải làm sao cho các cháu thấy trại Kim Đồng là gia đình của các cháu, đi xa các cháu nhớ, lúc ở nhà các cháu vui. Được như vậy thì cần gì phải rào dây thép gai, phải canh phòng nghiêm ngặt với các cháu?

Bác lại hỏi:

- Những cháu kém có nhiều không?

- Thưa Bác, còn nhiều lắm ạ.

- Nhiều là bao nhiêu?

Đồng chí phụ trách hơi bối rối. Bác nói ngay:

- Quản lý các cháu thì cần biết cụ thể từng cháu một, biết chắc chắn cái dở, cái hay của mỗi đứa. Có vậy, thì dạy mới có kết quả tốt.

Bác bảo chú Thuận đứng bên:

- Cho Bác gặp cháu nào kém nhất trại.

Em Quốc đứng khoanh tay trước mặt Bác, Bác cúi xuống vuốt nhẹ nhẹ tóc em. Bác hỏi:

- Tên cháu là gì?

- Thưa Bác, tên cháu là Quốc lủi ạ!

Bác nhìn em, ái ngại:

- Ai đặt cho cháu cái tên ấy?

- Dạ thưa, các bạn gọi cháu thế ạ.

- Vì sao các bạn gọi cháu là Quốc lủi?

- Thưa Bác... Cháu... Cháu hay trốn trại. Cháu chui qua hàng rào, lủi vào các ngõ phố ạ.

- Sao cháu không chịu ở trong trại mà trốn ra ngoài?

- Thưa Bác... ở trong trại khổ cực lắm ạ.

- Khổ cực thế nào?

- Dạ chúng cháu bị gò bó đủ thứ ạ.

- Cháu nói rõ sự gò bó cho Bác nghe nào?

Quốc nhìn Bác Hồ mà nước mắt trào ra, nghẹn ngào không nói lên lời.

Bác xoa đầu em, Bác đã hiểu thấu tất cả, dù em chưa nói ra được những điều muốn thưa với Bác, Bác khuyên Quốc: "Từ nay cháu phải phấn đấu bỏ cái tên "lủi", giữ lại cái tên Quốc...". Nước mắt càng giàn giụa trên hai má Quốc.

Bác Hồ cầm tay em Quốc đi ra chỗ cả trại đang tập hợp đón đợi Bác.

Bác thân mật kể cho các em nghe một số gương tốt của thiếu nhi trong kháng chiến chống Pháp, gương tốt của thiếu nhi ở Liên Xô và các nước bạn.

Các em đã không cầm được nước mắt khi nghe Bác kể về thời niên thiếu của Bác, Bác đã từng thềm một cái đồ chơi, ước ao một bộ quần áo mới để mặc Tết. Bác cũng đã mồ côi mẹ từ năm lên chín, lên mười. Bác đã phải bế em đi xin sữa sau ngày mẹ qua đời.

Bác căn dặn các em như ông dặn cháu:

- Các cháu phải vâng lời các cô, các chú phụ trách. Thiếu nhi thì phải ngoan, phải thật thà, lễ phép với người lớn, kính trọng người già, giúp đỡ người tàn tật yếu đau. Các cháu ở trong tập thể với nhau càng phải thương yêu nhau như anh chị em ruột thịt. Và phải dũng cảm sửa chữa những khuyết điểm, những thói hư tật xấu để lớn lên làm người chủ của đất nước, đừng để mình là cái gánh nặng của xã hội...

Rồi bác bảo:

- Các cháu có hứa làm được điều Bác căn dặn không nào?

Một tiếng “có” vang lên, đều khắp và sôi nổi. Bác còn dặn thêm các em là, noi gương dũng cảm của liệt sĩ Kim Đồng trong học tập và rèn luyện, em nào đạt kết quả tốt, được ban phụ trách báo lên Bác, Bác sẽ gửi phần thưởng. Và Bác thân mật hẹn: “Nếu cả trại cùng tiến bộ vượt bậc, Bác sẽ còn về thăm các cháu nhiều lần nữa”.

Ngày hôm ấy, Bác đã để lại rất nhiều quà để chia cho các em. Nhận phần quà của Bác cho, nhiều em đã không ăn, cất làm kỷ niệm.

Từ hôm đó trong từng đôi mắt của các em, ngời lên niềm vui nhận quà của Bác. Em Quốc không lủi ra ngoài trại nữa, mà giữ gìn mình như giữ gìn kỷ niệm quà Bác trong trái tim.

Đến thăm trường thiếu nhi miền Nam

Nghe tin Bác đến thăm trường thiếu nhi miền Nam, các cô chú phụ trách trường tíu tíu chuẩn bị, trang hoàng hội trường đón Bác.

Khi Bác đến, tất cả mọi người ùa ra đón Bác và đưa Bác đến hội trường đã được chuẩn bị cờ, hoa lộng lẫy. Nhưng Bác đề nghị dẫn Bác đến nhà bếp và phòng ngủ xem các cháu có được ăn no, ngủ ấm và chăm sóc chu đáo không. Sau đó Bác lấy ra một gói kẹo lớn chia đều cho các cháu. Đang nhìn các cháu ăn kẹo, Bác chợt nhận ra có một cháu đang đứng ở góc phòng, nét mặt buồn xo. Bác gọi lại hỏi:

- Cháu tên là gì? Vì sao lại đứng ở đây?

- Cháu tên là Tộ. Vì cháu phạm lỗi, tay bẩn không rửa nên các cô chú phạt, không cho nhận kẹo của Bác.

Bác cười bảo bạn Tộ đi rửa tay rồi chia kẹo cho Tộ, sau đó Bác dạy:

- Từ nay, cháu phải luôn giữ gìn đôi tay cho sạch nhé. Bàn tay con người rất đáng quý.

Bạn Tộ rất cảm động trước sự chăm sóc ân cần của Bác. Từ đấy, bạn luôn giữ đôi tay sạch sẽ và rửa tay sạch trước khi ăn.

Chiếc rễ đa tròn

Một buổi sớm, như thường lệ Bác tập thể dục rồi đi dạo trong vườn. Đến một gốc đa, Bác chợt thấy một chiếc rễ đa nhỏ và dài ngoằn ngoèo trên mặt cỏ. Đêm qua trời mưa bão chắc nó bị đánh rớt xuống. Bác đứng tần ngần một lát rồi quay lại bảo đồng chí phục vụ đi theo:

- Đừng vứt nó đi. Chú đem cuộn nó lại và giâm cho nó mọc tiếp.

Đồng chí phục vụ vâng lời, xới đám đất nhỏ và chôn chân nó xuống, nhưng Bác bảo:

- Không, chú nên làm thế này.

Bác vừa nói vừa cuộn chiếc rễ thành một vòng tròn. Đồng chí phục vụ làm theo sự hướng dẫn của Bác: cuộn tròn chiếc rễ lại và buộc cho nó tựa vào hai cái cọc...

Đồng chí phục vụ thắc mắc hỏi Bác:

- Thưa Bác, làm thế này để làm gì ạ?

Bác khẽ cười, gật gật đầu:

- Rồi chú khắc biết.

Ít lâu sau, chiếc rễ đa đã bám rễ và phát triển rất tốt. Và có một sự kỳ thú là đoàn thiếu nhi nào vào thăm vườn Bác, không ai bảo ai, bạn nào cũng thích chơi chui qua chui lại chiếc rễ đa mọc thành hình tròn xinh xẻo kia.

Lúc bấy giờ ai nấy mới chợt nhớ đến lời của Bác: "Rồi chú khắc biết". Thì ra Bác của chúng ta chẳng những rất yêu các cháu thiếu nhi mà cũng rất hiểu thiếu nhi.

Bác nhớ các cháu thiếu niên dũng sĩ miền Nam

Tháng Chạp năm 1968, các dũng sĩ thiếu niên miền Nam đang học ở khu Tả Ngạn thì có mấy chú đưa xe ô tô đến đón về Hà Nội. Luyện, Thu, Nết, Phổ, Mên, Hòa... chưa hiểu có chuyện gì. Về Thủ đô hôm trước thì ngày hôm sau, có xe đến đón đi, vào đến sân Phủ Chủ tịch mới biết là được vào gặp Bác Hồ.

Vừa bước chân xuống xe, đã thấy Bác Hồ và Bác Tôn ngồi ở một cái ghế dài kê trước cửa nhà. Tất cả chạy ào tới chào hai Bác.

Bác cháu trò chuyện với nhau. Sau đó Bác Hồ bảo:

- Thôi các cháu vào ăn cơm với hai Bác!

Bữa cơm chẳng có thịt cá gì nhiều nhưng rất ấm cúng. Các dũng sĩ thiếu niên được ngồi ăn cùng Bác Hồ và Bác Tôn. Nét, người nhỏ nhất đoàn, cái đầu chỉ lấp ló cạnh bàn, được Bác gấp thức ăn cho luôn.

Vừa ăn, Bác cháu vừa nói chuyện rất vui. Ăn xong, hai Bác cho mỗi cháu một bông hồng, một quả táo, một quả lê và ba quyển sách “Người tốt việc tốt”.

Sau đó Bác Hồ bảo:

- Các cháu lại cả đây hôn hai Bác rồi về.

Các dũng sĩ hôn hai Bác xong, Bác Hồ căn dặn:

- Các cháu về trường cố gắng học tập cho giỏi.

Tất cả đều cảm động. Đoàn Văn Luyện khi đó mới mạnh dạn thưa với Bác:

- Thưa Bác, chúng cháu cứ tưởng hai Bác gọi chúng cháu về có việc cần.

Bác Hồ cười hiền từ và bảo:

- Hai Bác nhớ các cháu cho nên gọi các cháu về để hai Bác gặp hỏi chuyện.

Nghe nói, Luyện và các bạn cảm động muốn trào nước mắt. Hai Bác tuổi đã cao, trăm công nghìn việc, vậy mà vẫn nhớ đến các cháu miền Nam. Luyện nghĩ:

“Mình được ở ngoài Bắc mà hai Bác còn lo và thương biết chừng nào!...”.

Cuộc đối thoại với cháu bé

Trên đường đi công tác, Bác Hồ và mấy anh cận vệ ghé vào một ngôi nhà của đồng bào ở vùng chiến khu Việt Bắc. Ngôi nhà trống trải, chỉ có một em bé trạc 7, 8 tuổi ăn mặc trần truồng, chỉ có một cái quần xà lỏn.

Sau khi quan sát ngôi nhà, sự bày biện nội thất, Bác tiến lại gần em bé và thân mật hỏi chuyện:

- Mẹ cháu đi đâu?

Em bé rất vô tư và nhanh nhẩu đáp:

- Mẹ tao đi chợ.

- Cha cháu đi đâu?

- Cha tao đi cày.

Các chú cảnh vệ lao lung suy nghĩ chưa tìm được câu giải đáp vô tư, trả lời cộc lốc của một em bé (có thể nói là vô lễ đối với một cụ già).

Khác với nỗi băn khoăn với mọi người trong chuyến đi, Bác Hồ âu yếm em bé và ôm vào lòng, âu yếm vuốt tóc em, tay chân, bụng rồi vừa cười vừa hỏi:

- Thế chị Thanh của cháu đi đâu?

Muôn cặp mắt đổ dồn về phía Bác Hồ, hết ngạc nhiên này đến ngạc nhiên khác và vỡ òa khi nghe em bé trả lời một cách dứt khoát:

- Chị Thanh của Tao đi chợ cùng mẹ.

Đến lúc này mấy chú cảnh vệ và mấy người cùng đi mới tấm tắc ca ngợi tài thông tuệ của Bác Hồ đã tiên đoán được câu trả lời của em bé: “Tao là tên của em bé chứ không phải là cách xưng hô hỗn xược”, vì nhân dân ta khi đặt tên cho con bao giờ cũng theo một thông lệ thường gặp như Thanh rồi Tao, Nhân rồi Nghĩa...

Cái tài phán đoán của Bác Hồ trong mọi việc thật đại tài, đại trí, đại nhân, đại dũng như nhà văn Quách Mạt Nhược (Trung Quốc) đã ca ngợi quả thật không sai.

Mừng cho các cháu, Bác càng thương nhớ Mẹ

Một lần trên đường đi thăm hợp tác xã trồng cây giỏi ở huyện Quảng Oai (Hà Tây) Bác Hồ đã nhắc đến mẹ Bác.

Hôm ấy khi xe ô tô đến Quảng Oai, một đoàn các em bé gái cổ quàng khăn đỏ, em mặc áo hoa xen em mặc áo trắng, tay cắp sách vừa ở trong trường ra, líu ríu như chim sồ lông. Nhìn thấy các cháu vui, Bác Hồ cũng vui theo. Người nói với chú Vũ Kỳ và các chú ngồi cùng xe:

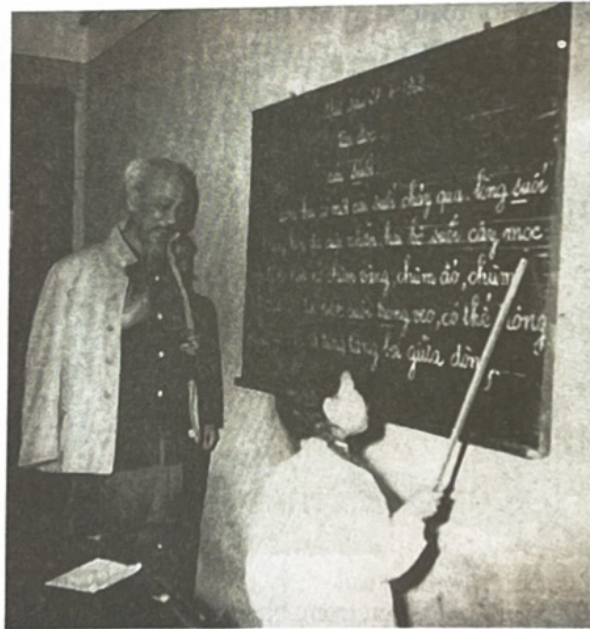
- Này! Các chú thấy không, các cháu được ăn mặc đẹp, được đi học, cháu nào cũng vui vẻ phấn khởi, Bác mừng cho các cháu.

Rồi giọng Bác bỗng trầm hẳn xuống.

- Lúc này Bác rất nhớ mẹ của Bác. Mẹ Bác rất thông minh, lại là con gái ông đồ nho. Thế mà mẹ Bác không được đến lớp, đến trường đâu các chú ạ. Cũng như phụ nữ ngày xưa, từ nhỏ mẹ Bác đã phải lo việc nhà.

Mọi người cùng đi không nén nổi cảm xúc trước tình cảm của Bác đối với mẹ Bác là cụ Hoàng Thị Loan.

Bác dạy trẻ

Chủ tịch Hồ Chí Minh xem một cháu bé
Trường Mầm non Sao Sáng, Nguyễn Thượng Hiền,
Hà Nội đọc văn, ngày 27-4-1962

Anh Việt Phương có kể một câu chuyện về một cháu, con một đồng chí trung ương. Đồng chí ấy đưa con vào cơ quan, rồi vì công tác, buổi trưa chưa về kịp. Bác “mời” cháu đi ăn cơm với Bác. Hôm ấy có cả bác Tô (Phạm Văn Đồng) cùng dùng bữa với hai bác cháu. Ngồi vào mâm cơm “công tử” sợ lắm, không biết “mở đầu” trận “chiến đấu” từ đâu đây? Có một bát canh thì chưa dám lấy. Còn đĩa thịt gà lại để gần phía Bác Tô. Bác Hồ biết ý, gấp bỏ vào bát của cháu miếng thịt gà, suất của Bác. Sau đó, Bác Hồ gấp thêm thức ăn, chan canh... “tiêu diệt” được 2 bát, chú bé đặt bát nói “cháu ăn xong rồi ạ”. Và ù té chạy. Bác mời cháu quay lại:

- Này cháu, chưa xong đâu. Cháu vào đây. Thế này nhé. Hôm nay Bác Hồ và Bác Tô mời cháu ăn cơm. Cháu ăn xong, cháu phải cảm ơn rồi mới đi chứ. Không cảm ơn đã đi là không được đâu.

Cháu bé vòng tay, cúi đầu:

- Cháu cảm ơn Bác Hồ, cháu cảm ơn Bác Tô ạ... ạ...

Xong lại co cẳng chạy. Ra đến cửa. Bác Hồ lại gọi:

- Chưa, chưa xong đâu, cháu lại đây. Cháu còn nhỏ, bây giờ về nhà cũng chơi thôi. Cháu ăn xong, cháu phải đi rửa bát của cháu cho sạch, đặt lên bàn. Chứ không được để cô cháu hầu cháu đâu.

Cháu nhỏ mang bát đi rửa, rửa đi rửa lại, sạch sẽ rồi mang vào trả.

- Mời cháu ngồi xuống ăn “tráng miệng” với Bác. Bác Tô có việc về rồi.

Bác Hồ cắt quả táo làm hai phần. Phần trên nhỏ, phần dưới to. Như một cái nồi đồng có cái vung.

- Bây giờ hai Bác cháu mình chia nhau. Mời cháu cái “vung” nhỏ. Bác ăn cái “nồi” to. Cháu có biết tại sao không? Bác thì lao động, buổi sáng làm việc, buổi chiều làm việc. Lao động như vậy là Bác phải ăn nhiều, nên ăn cái “nồi to”. Cháu thì chưa lao động, cháu ăn cái “vung” nhỏ thôi. Cháu nhớ khi về gia đình ăn cơm với bố mẹ, cháu phải biết chia phần. Bố mẹ đi lao động cả ngày, bố mẹ phải ăn phần to. Cháu chia cho bố mẹ phần to, cháu ăn phần nhỏ thôi. Cháu đừng giành ăn phần to của bố mẹ nhé...

Một cựu chiến binh nghe chuyện xong nói:

- Bác dạy cán bộ đấy! Làm tùy sức, hưởng tùy năng... xã hội chủ nghĩa đấy! Còn cái anh làm ít ăn nhiều, ăn vụng, ăn trộm thì còn lâu, còn “Tết”, đất nước mới khá lên được...

Trích trong “120 truyện kể về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”.

Quây quần bên Bác

“Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu niên nhi đồng. Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu nhi Việt Nam”...

Đó là tiếng hát của các em học sinh thuộc hệ sơ trung của Trường Âm nhạc Việt Nam (nay là Nhạc viện Hà Nội) vang lên sôi nổi trong ngày 1 - 6 - 1969 khi các em được vinh dự biểu diễn báo cáo thành tích học tập với Bác Hồ kính yêu lần cuối cùng trước khi Bác mất.

Hôm ấy, tuy sức khoẻ Bác đã yếu nhưng Bác rất vui khi thấy các cháu biểu diễn đàn vĩ cầm, đàn dương cầm rất giỏi và các cháu còn biểu diễn rất hay, rất say sưa những loại đàn dân tộc cổ truyền như: sáo, nhị, bầu. Bác gọi các cháu là “những nghệ sĩ tí hon”, “những nghệ sĩ tương lai” rồi Bác hỏi:

- Các cháu phải học giỏi để sau này phục vụ nhân dân.

Bác ôm các cháu vào lòng, hỏi han từng người:

- Cháu chơi đàn gì?

- Bố mẹ cháu làm gì?

Khi các em giới thiệu với Bác cây đàn thập lục và tam thập lục, Bác cười và bảo:

- Ta có tiếng ta, sao các cháu không gọi là đàn 16 dây và đàn 36 dây có hơn không?

Từ đó hai cây đàn này đều được mang một cái tên đơn giản bằng ngôn ngữ dân tộc mà Bác Hồ đã chỉ bảo và mỗi lần nhắc đến cái tên này các em đều nhớ tới Bác.

Sau mỗi tiết mục biểu diễn, Bác vỗ tay thật to và nói:

- Các cháu vỗ tay to lên để hoan nghênh bạn đánh đàn hay chứ!

Khi chia kẹo cho các cháu, Bác bảo:

- Cho cháu này thêm một cái vì bé nhất.

Và đánh đàn quây quần bên Bác có các cháu ở thành phố, ở nông thôn là con em cán bộ, công nhân, nông dân, các dân tộc miền núi ở cả hai miền Nam - Bắc.

Bác Hồ với Trung thu độc lập đầu tiên

Chiều hôm đó, thứ 6, ngày 21/9/1945 tức ngày 15/8 năm Ất Dậu, tan giờ làm việc, Bác bảo đồng chí thư ký về nhà trước, còn Bác ở lại Bắc Bộ phủ để đón các em thiếu nhi vui Tết Trung thu.

Ngay từ chiều, Bác đã cho mời đồng chí Trần Huy Liệu, Bộ trưởng Bộ Tuyên truyền và một đồng chí phụ trách thiếu nhi của Thanh niên đến hỏi về tổ chức Trung thu tối nay cho các em. Nghe báo cáo chỉ có ba địa điểm xung quanh Bờ Hồ để bày mâm cỗ cho hàng vạn em, Bác bảo các anh chị phụ trách phải tổ chức cho thật khéo để em nào cũng có phần. Về chương trình vui chơi, Bác khen là có nhiều cố gắng về mặt hình thức và căn dặn là phải đảm bảo an toàn, nhất là đối với các em nhỏ.

Sau đó, Bác trở về phòng làm việc của mình trên căn gác 2 ở Bắc Bộ phủ. Nhưng chốc chốc Bác lại hỏi:

- Các em đã tập trung đủ ở Bờ Hồ chưa?

Trăng đã bắt đầu lên. Bác Hồ ra đứng ở cửa ngắm đêm trăng và lắng nghe tiếng trống rộn ràng từ các đường phố vọng đến. Ai mà biết được niềm vui lớn đêm nay của Bác Hồ, người chiến sĩ cách mạng đã bôn ba khắp năm châu, bốn bể, nếm mật nằm gai, vào tù ra tội, chỉ nhằm một mục đích duy nhất là đem lại độc lập cho Tổ quốc, no ấm cho nhân dân, và đặc biệt, cháy bỏng trong lòng Người là niềm mong ước hạnh phúc ấm no cho lớp trẻ thơ.

Đêm nay, giữa lòng Hà Nội, ngay trong Dinh Chủ tịch, Bác Hồ hồi hộp chuẩn bị đón tiếp “Bầy con cưng” của mình.

Trước Trung thu mấy hôm, Bác đã viết một lá thư dài gửi

các em nhân ngày tựu trường.

Liên sau đó, Bác lại viết “Thư gửi các cháu thiếu nhi” nhân dịp Tết Trung thu. Thư viết trước Trung thu một tuần lễ để kịp đến với các em khắp các miền đất nước. Bác Hồ bao giờ cũng chu đáo như thế.

Và đêm nay, Trung thu đã thực sự đến trong nỗi bồi hồi mong đợi của Bác. Theo chương trình thì đúng 21 giờ các em mới đến chung vui với Bác Hồ. Thế mà lúc này chưa đến 20 giờ Bác đã bồn chồn đi lại trong phòng, xem lại đề cương bài phát biểu lát nữa sẽ nói với các em, xem lại những tấm ảnh lát nữa Bác sẽ tặng cho mỗi em một tấm... Thật khó mà hình dung được một cụ già đã gần tuổi 60, một vị Chủ tịch nước, một nhà hoạt động quốc tế nổi tiếng, một con người vốn có bản lĩnh ung dung, bình thản trong mọi tình huống, đêm nay lại nóng lòng chờ đợi, gặp gỡ các em nhỏ như vậy.

Hồ Hoàn Kiếm tung bừng náo nhiệt. Những bóng điện lấp lánh trong các vòm cây. Hàng ngàn, hàng vạn đèn giấy trên tay các em soi bóng xuống mặt hồ. Trên đỉnh Tháp Rùa rực sáng ánh điện với băng khẩu hiệu “Việt Nam độc lập”.

Đúng 20 giờ, lễ Trung thu độc lập đầu tiên bắt đầu. Sau lễ chào cờ, một em đại diện cho hàng vạn thiếu nhi Hà Nội phát biểu niềm vui sướng được trở thành tiểu chủ nhân của nước độc lập. Tiếp đó đồng chí Trần Huy Liệu, đại diện Chính phủ, trình trọng đọc thư của Bác Hồ gửi thiếu nhi, căn dặn các em cố gắng học tập để xứng đáng với sự quan tâm, chăm sóc của Bác.

Buổi lễ kết thúc, các đoàn đội ngũ chỉnh tề đều bước trong tiếng trống vang vang hướng về Bắc Bộ phủ. Dẫn đầu đoàn là những đội múa lân, múa sư tử cùng hàng ngàn, hàng vạn chiếc đèn giấy lung linh uốn lượn như một dòng sông sao...

Đúng 21 giờ các em có mặt trước Bắc Bộ phủ. Bác Hồ xuất hiện tươi cười, thân thiết. Tiếng hoan hô như sấm dậy. Tiếng trống rộn ràng. Sư tử lại nhảy múa. Tất cả sung sướng hò reo.

Chúc mừng Bác Hồ kính yêu.

Bác Hồ xúc động bước xuống thềm đón các em, tiếng hoan hô lại dậy lên. Một em đứng trước máy phóng thanh đọc lời chào mừng. Đọc xong em hô to “Bác Hồ muôn năm!”. Lập tức tiếng hô “Muôn năm” rền vang không ngớt.

Bác Hồ giơ cao hai tay tỏ ý cảm ơn các em rồi Bác lần lượt bước đến bắt tay từng em đứng ở hàng đầu. Cặp mắt của Bác ánh lên một niềm vui đặc biệt. Trong lúc ở phía ngoài, các đoàn

“xe tăng”, các binh sĩ của Hai Bà Trưng, của Đinh Bộ Lĩnh, các đội sư tử với rất nhiều em đeo mặt nạ... ùn ùn kéo vào dinh của Chủ tịch trong tiếng trống hò reo vang dậy, khu vườn Phủ Chủ tịch bỗng nhiên im phăng phắc khi đồng chí phụ trách giới thiệu Bác Hồ sẽ nói chuyện với các em.

Bằng giọng xứ Nghệ có pha lẫn giọng các miền của đất nước, Bác thân thiết trò chuyện với các cháu: “Các cháu! Đây là lời Bác Hồ nói chuyện...”.

Cuối cùng Bác nói: Trước khi các cháu đi phá cỗ, ta cùng nhau hô hai khẩu hiệu: “Trẻ em Việt Nam sung sướng!”, “Việt Nam độc lập muôn năm”.

Tiếng hô hưởng ứng của các em rền vang cả một vùng trời.

Trăng rằm vàng vạc toả sáng. Niềm vui tràn ngập cả Hà Nội. Bác Hồ vui sướng đứng nhìn các em vui chơi.

Ai hiểu được hết niềm vui của Bác Hồ lúc này. Bao nhiêu năm xông pha chiến đấu, phải chăng Bác cũng chỉ mong ước có giây phút sung sướng như đêm nay.

“Trẻ em Việt Nam sung sướng!”. Khẩu hiệu đó của Bác Hồ cách đây 45 năm, vẫn đang là mục tiêu phấn đấu của các thế hệ hôm nay và mãi mãi mai sau.

Vũ Kỳ - Báo Hà Nội mới số ra ngày thứ tư, 3/10/1990.

Thư của Bác gửi thiếu niên nhi đồng

Thư gửi các học sinh nhân ngày khai trường

Các em học sinh! Ngày hôm nay là ngày khai trường đầu tiên ở nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Tôi đã tưởng tượng thấy trước mắt cái cảnh nhộn nhịp tưng bừng của ngày tựu trường ở khắp các nơi. Các em hết thấy đều vui vẻ vì sau mấy tháng giời nghỉ học, sau bao nhiêu cuộc chuyển biến khác thường, các em lại được gặp thầy gặp bạn. Nhưng sung sướng hơn nữa, từ giờ phút này trở đi các em bắt đầu được nhận một nền giáo dục hoàn toàn Việt Nam. Trước đây cha anh các em, và mới năm ngoái cả các em nữa, đã phải chịu nhận một nền học vấn nô lệ, nghĩa là nó chỉ đào tạo nên những kẻ làm tay sai, làm tôi tớ cho bọn thực dân người Pháp.

Ngày nay các em được cái may mắn hơn cha anh là được hấp thụ một nền giáo dục của một nước độc lập, một nền giáo dục nó sẽ đào tạo các em nên những người công dân hữu ích cho nước Việt Nam, một nền giáo dục làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có của các em.

Các em được hưởng sự may mắn đó là nhờ sự hy sinh của biết bao nhiêu đồng bào các em. Vậy các em nghĩ sao? Các em phải làm thế nào để đền bù lại công lao của người khác đã không tiếc thân và tiếc của để chiếm lại nền độc lập cho nước nhà. Các em hãy nghe lời tôi, lời của một người anh lớn lúc nào cũng ân cần mong mỏi cho các em được giỏi giang.

Trong năm học tới đây, các em hãy cố gắng, siêng năng học tập, ngoan ngoãn, nghe thầy, yêu bạn.

Sau 80 năm giờ nô lệ làm cho nước nhà bị yếu hèn, ngày nay chúng ta cần phải xây dựng lại cơ đồ mà tổ tiên đã để lại cho chúng ta, làm sao cho chúng ta theo kịp các nước khác trên hoàn cầu.

Trong công cuộc kiến thiết đó, nước nhà trông mong chờ đợi ở các em rất nhiều. Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em.

Đối riêng với các em lớn, tôi khuyên thêm một điều này: chúng ta đã đánh đuổi bọn thực dân, chúng ta đã giành được độc lập. Nhưng giặc Pháp còn lăm le quay lại. Chúng ỷ vào kẻ khác mạnh hơn mà gây sự với ta. Tất nhiên chúng sẽ bị bại, vì tất cả quốc dân ta đoàn kết chặt chẽ và một lòng chiến đấu cho giang sơn Tổ quốc.

Phải sẵn sàng mà chống quân giặc cướp nước, đấy là bổn phận của mỗi công dân.

Các em lớn chưa hẳn đến tuổi phải gánh công việc nặng nhọc ấy, nhưng các em cũng nên, ngoài giờ học ở trường, tham gia vào các Hội cứu quốc để tập luyện thêm cho quen với đời sống chiến sĩ và để giúp đỡ một vài việc nhẹ nhàng trong cuộc phòng thủ đất nước.

Tôi đã thành thực khuyên nhủ các em. Mong rằng những lời của tôi được các em luôn luôn ghi nhớ.

Ngày hôm nay, nhân buổi tựu trường của các em, tôi chỉ biết chúc các em một năm đầy vui vẻ và đầy kết quả tốt đẹp.

Chào các em thân yêu.

Hồ Chí Minh (tháng 9/1945).

Thư chúc Tết các cháu nhi đồng toàn quốc

Các cháu yêu quý!

Tết này là Tết kháng chiến thứ ba của các cháu. Tết kháng chiến thứ tư của các cháu miền Nam.

Các cháu đã lớn thêm ba, bốn tuổi. Trong những năm vừa qua các cháu khổ sở, nhưng các cháu tiến bộ nhiều.

Có những cháu đã oanh liệt hy sinh cho Tổ quốc. Nước Pháp chỉ có hai em Bara và Viala hy sinh cho Cách mạng 1789. Nước ta có hàng trăm em oanh liệt như Bara và Viala. Có những cháu đã lập chiến công, đã được thưởng Huân chương. Có hàng nghìn cháu giúp việc rất hăng hái cho các bộ đội và các cơ quan.

Toàn thể các cháu đều sốt sắng tham gia Thi đua ái quốc, 95 phần trăm các cháu từ bảy, tám tuổi trở lên đều biết đọc biết viết.

Các cháu đã xứng đáng là dòng dõi Phù Đồng Thiên Vương, Trần Quốc Toản. Thật xứng đáng là nhi đồng nước Việt Nam Dân chủ Cộng Hòa. Bác rất bằng lòng các cháu.

Tết này, có lẽ các cháu không có bánh chưng con, áo mới, và pháo. Nhưng các cháu vẫn vui. Vui vì các cháu tiết kiệm bánh chưng, áo đẹp để giúp các chiến sĩ. Còn thế cho pháo, thì các cháu nghe những tiếng súng bộ đội ta đang bắn giặc ở tiền phương. Vui vì các cháu biết năm nay kháng chiến gần đến thắng lợi.

Năm mới, Bác chúc các cháu vui vẻ, mạnh khỏe và tiến bộ nhiều hơn năm ngoái. Bác không có quà Tết cho các cháu, Bác chỉ gửi các cháu nhiều cái hôn.

Bác Hồ (02 - 02 - 1949).

**Thư của Bác trong dịp kỷ niệm
20 năm Ngày thành lập
Đội Thiếu niên Tiền phong
(ngày 15/5/1941 - 15/5/1961)**

Bác gửi thư chúc mừng và ân cần động viên, căn dặn các cháu thiếu niên, nhi đồng 5 điều, từ đó đến nay 5 điều Bác Hồ dạy đã trở thành mục tiêu phấn đấu của toàn thể thiếu niên, nhi đồng Việt Nam. Bác viết:

“Các cháu yêu quý,

15 tháng 5 năm 1961 là ngày kỷ niệm 20 tuổi của Đội Thiếu niên tiền phong. Bác gửi các cháu lời chúc mừng thân ái nhất.

Trong thời kỳ qua, từ Bắc đến Nam, thiếu niên và nhi đồng đã hăng hái tham gia cách mạng và kháng chiến, có những thiếu niên và nhi đồng đã oanh liệt hy sinh cho Tổ quốc, như Kim Đồng, Lê Văn Tám và nhiều cháu khác.

Từ ngày hoà bình trở lại, ở miền Bắc có Đảng lãnh đạo, có Đoàn giúp đỡ, các cháu đều chăm chỉ học hành, tham gia lao động, cháu nào cũng ngoan. Bác vui lòng khen ngợi các cháu.

Nhưng chúng ta phải luôn luôn nhớ đến thiếu niên và nhi đồng ở miền Nam ruột thịt, đang bị bọn Mỹ - Diệm áp bức đọa đày.

Để ủng hộ đồng bào miền Nam (kể cả thiếu niên và nhi đồng) đấu tranh chống Mỹ - Diệm, đồng bào miền Bắc phải thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội, làm cơ sở vững mạnh để thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà.

Các cháu cũng tham gia đấu tranh, bằng cách thực hiện mấy điều sau đây:

- Yêu Tổ quốc, yêu đồng bào.
- Học tập tốt, lao động tốt.
- Đoàn kết tốt, kỷ luật tốt.
- Giữ gìn vệ sinh.
- Thật thà, dũng cảm.

Mai sau, các cháu sẽ là người chủ của nước nhà. Cho nên ngay từ rày, các cháu cần phải rèn luyện đạo đức cách mạng để chuẩn bị trở nên người công dân tốt, người cán bộ tốt của nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Bác gửi các cháu nhiều cái hôn!

Thư gửi thiếu nhi toàn quốc nhân ngày 1 - 6

“Các cháu yêu quý! Ngày 1 - 6 là ngày của các cháu bé khắp cả các nước trên thế giới. Đáng lẽ tất cả các cháu đều được no ấm, được vui chơi, được học hành như trẻ con ở Liên Xô. Song ở các nước tư bản, cha mẹ là người lao động bị bóc lột, thì trẻ con cũng bị bóc lột, phải chịu cực khổ.

Ví dụ: Mỹ là một nước nhiều tiền bạc nhất, có những nhà đại phú, ngồi mát ăn bát vàng. Nhưng con nhà lao động thì lên 5, lên 6 tuổi đã phải đi làm thuê, làm mướn.

Ở nước Việt Nam ta thì, vì giặc Pháp gây ra chiến tranh, chúng nó đốt nhà, giết người, cướp của. Vì vậy, người lớn phải kháng chiến, trẻ con cũng phải kháng chiến.

Bác thương các cháu lắm. Bác hứa với các cháu rằng: Đến ngày đánh đuổi hết giặc Pháp, kháng chiến thành công, thì Bác

cùng Chính phủ và các đoàn thể cùng cố gắng làm cho các cháu cùng được no ấm, đều được vui chơi, đều được học hành, đều được sung sướng...

Bác mong các cháu ngoan ngoãn. Bác chúc các cháu mạnh khỏe. Bác gửi các cháu nhiều cái hôn”.

Bác Hồ

Báo Sự Thật, số 134 ra ngày 1 - 6 - 1950.

Thư gửi các cháu và các cán bộ các trường miền Nam (1 - 6 - 1955)

Thân ái gửi các cháu và các cán bộ các trường miền Nam, Bác muốn đi thăm các cháu và các cô, các chú, nhưng vì bận nhiều việc quá chưa đi được. Nhân dịp Ngày Nhi đồng Quốc tế (1 - 6), Bác thân ái chúc các cháu mạnh khỏe, vui vẻ và Bác khuyên các cháu mấy điều sau đây:

- Trước hết, các cháu phải thương yêu giúp đỡ nhau, phải đoàn kết chặt chẽ. Đoàn kết giữa các cháu lớn và các cháu bé.

Đoàn kết giữa các cháu vùng này với các cháu vùng khác. Đoàn kết giữa các cháu miền Nam với các cháu và đồng bào địa phương. Đoàn kết giữa các cháu và các cô, các chú cán bộ.

- Các cháu phải yêu lao động, giữ kỷ luật. Chớ tự do phóng túng, vì tự do phóng túng là không tốt.

- Trong sinh hoạt hằng ngày, các cháu nên tập tự lực cánh sinh cho quen. Các cháu bé cũng vậy, không nên làm nũng.

- Các cháu nên thi đua, thi đua học tập, thi đua trong mọi việc để trở nên những nhi đồng có tổ chức, có kỷ luật, có sáng kiến, có lực lượng.

Các cô, các chú cán bộ thì:

- Nên yên tâm công tác. Phải hiểu rằng không có công tác gì vẻ vang bằng việc chăm nom bồi dưỡng cho các cháu là những người chủ tương lai của nước nhà.

- Để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang ấy, các cô, các chú phải thật thà đoàn kết, nâng cao tinh thần trách nhiệm, không nên "đứng núi này trông núi nọ", muốn thay đổi công tác, kèn cựa vì địa vị.

- Phải thương yêu các cháu như con em ruột thịt của mình, không nên phân biệt bỉ thử các cháu vùng này hay các cháu vùng khác. Cháu nào cũng là con em đại gia đình ta, cũng là do Đảng và Chính phủ giao cho các cô, các chú phụ trách nuôi dạy.

- Trong công tác, trong học tập, các cô, các chú nên cố gắng thi đua, trao đổi kinh nghiệm, để cùng nhau tiến bộ không ngừng.

Trong thời gian ở đây, gần Đảng, gần Chính phủ, gần Bác, các cháu và các cô, các chú nên hăng hái học tập và công tác: Sao cho đến ngày nước nhà thống nhất, trở lại quê hương, các cháu và các cô, các chú đều là những người gương mẫu về tư tưởng, đạo đức, cũng như về mọi mặt khác.

Từ nay, các cháu và các cô, các chú nên tổ chức thi đua. Đến ngày Quốc khánh (2-9), Bác sẽ có giải thưởng cho những cháu và những cô, những chú có thành tích khá nhất. Bác gửi các cháu và các cô, các chú nhiều cái hôn.

Ngày 1 tháng 6 năm 1955

Hồ Chí Minh

Mục lục

Một ngày thu không thể quên	3
Bác Hồ tắm cho trẻ ở Việt Bắc	5
Cùng Hồ biết thuốc giỏi lắm!	7
Làm sao lo cho các cháu ăn no, có quần áo mặc	8
Quả táo của Bác Hồ	9
Quả cam	10
Cái vòng bạc	12
Mái ấm Nhà Lọm	14
Tình thương lớn	16
Bác Hồ chứ còn ai!	18
Mừng cho các cháu, Bác càng thương nhớ mẹ	20
Đối thủ đáng yêu	21
Bác Hồ với thiếu nhi thủ đô	22
Bác Hồ tới thăm các cháu đó!	24
Quà của Bác Hồ tặng các cháu	27
Để các cháu làm chủ	28
Thiếu nhi Tiệp Khắc với Bác Hồ	30
Thường ngày Bác yêu trẻ con một cách lạ	31
Dành cho các cháu	34
Trong Đại hội chiến sĩ thi đua chống Mỹ, cứu nước	35
Người đội viên danh dự	37
Một cuộc gặp gỡ bất ngờ	39
Bác Hồ thăm vườn hoa nghìn việc tốt	41
Những vị khách tí hon	43
Nhà Bác không có thỏ đâu!	45
Chuyện xảy ra bất ngờ	46
Các em sạch và ngoan thật!	51
Đối với các cháu bé	52
Bác Hồ đến với các cháu mồ côi ở trại Kim Đồng	53
Đến thăm trường thiếu nhi miền Nam	57
Chiếc rế đa tròn	58
Bác nhớ các cháu thiếu niên dũng sĩ miền Nam	59
Cuộc đối thoại với cháu bé	61
Mừng cho các cháu, Bác càng thương nhớ Mẹ	63
Bác dạy trẻ	64
Quây quần bên Bác	66
Bác Hồ với Trung thu độc lập đầu tiên	68
Thư của Bác gửi thiếu niên nhi đồng	72

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

64 Bà Triệu - Hà Nội - ĐT: (84.024). 62631716

Fax: 024.39436024. Website: nxbthanhnienvn.vn;

Email: info@nxbthanhnienvn.vn

Chi nhánh: 145 Pastuer, phường 6, quận 3, TP. Hồ Chí Minh

ĐT: 028.39106962 - 028.39106963

Bác Hồ với thiếu niên nhi đồng

(6-15 tuổi)

ĐỖ BẢO NGÂN (Biên soạn)

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc - Tổng Biên tập: LÊ THANH HÀ

Biên tập: Nguyễn Thị Kim Thu

Bìa: Mã Đức

Sửa bản in thử: Xuân Hương

Đơn vị liên kết và phát hành:

CÔNG TY TNHH THƯƠNG MẠI SÁCH NHÂN DÂN

Đ/C: 868 Phúc Diễn, Tây Mỗ, Nam Từ Liêm, Hà Nội

Điện thoại: (024) 37960263

Email: copyrightsnd@gmail.com

Bản quyền © thuộc Công ty TNHH Thương mại Sách Nhân Dân

In 2.000 cuốn, khổ 17x24 cm, tại Công ty TNHH In Quang Minh.

Địa chỉ: thôn La Tinh, xã Đông La, huyện Hoài Đức, TP. Hà Nội.

Số xác nhận ĐKXB: 1409-2021/CXBIPH/38-54/TN,

theo QĐXB số 822/QĐ-NXBTN.

In xong và nộp lưu chiểu Quý II năm 2021.

ISBN: 978-604-326-953-6.